

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ
ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE
OKUL MÜDÜRLERİNİN UZAKTAN
EĞİTİM HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

SİNAN UYAR

EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE OKUL MÜDÜRLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sinan UYAR

Danışman: Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışmada alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

12.12.2022

Sinan UYAR

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sinan UYAR'ın "Covid-19 Pandemi Döneminde Okul Müdürlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi adlı çalışması 19.10.2022 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Oksana MANOLOVA YALÇIN
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD

Üye : Doç. Dr. Gamze KASALAK
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE OKUL MÜDÜRLERİNİN
UZAKTAN EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

ÖNSÖZ

Akademik kariyerimin başlangıcı olacağına inandığım yüksek lisans tez çalışmamda, akademik bilgi birikimi ve tecrübesi ile çalışmamın her anında yanımda hissettiğim; karakteri ve akademisyen kimliğiyle her zaman akademik çalışmalarımda örnek alacağım, değerli tez danışmanım Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN'a danışmanlığı ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatımın her anında ve aldığım tüm kararlarda her zaman yanımda olan, beni ders dönemim ve tez dönemim boyunca her an destekleyen eşime ve kızıma sonsuz teşekkür ederim.

Sinan UYAR

ÖZET

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE OKUL MÜDÜRLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

UYAR, Sinan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN

Ekim 2022, ix +63

Bu araştırmanın amacı Covid-19 pandemi döneminde okul müdürlerinin uzaktan eğitim hakkında görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Antalya ilinin beş merkez ilçesinde (Muratpaşa, Konyaaltı, Aksu, Kepez, Döşemealtı), ilkokul ve ortaokullarda görev yapan, yöneticilikteki hizmet süreleri ortalama 13 yıl olan, 7 yüksek lisans, 9 lisans mezunu olmak üzere 16 okul müdürünün görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ile betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. İçerik analizinde nitel araştırma paket programı NVIVO12'den yararlanılmıştır. Analiz aşamasında elde edilen veriler, kodlama listesinde yer alan alt-tema ve ana-tema altına yerleştirilmiştir. Son olarak, alt-tema ve ana-tema altına giren tüm ifadelerin frekans ve yüzdeleri belirlenerek tablo ile sunulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre; uzaktan eğitimin önündeki en önemli engel internet erişimi ve teknolojik materyal eksikliğidir. Bu durum öğrencilerde motivasyon eksikliğine yol açmakta dolayısıyla derslere katılım istenilen seviyede olmamaktadır. Teknoloji kullanımı becerisi sınırlı olan öğretmenlerin süreci yönetmekte zorlandıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Covid-19, Uzaktan Eğitim, Okul Müdürleri

ABSTRACT

EXAMINATION OF SCHOOL PRINCIPALS' VIEWS ON DISTANCE EDUCATION DURING THE COVID 19 PANDEMIC PERIOD

UYAR, Sinan

Master Degree, Department of Educational Sciences

Thesis Administrator: Associate Dr. Çiğdem APAYDIN

June 2022, ix + 63

The aim of this research is to examine the opinions of school principals about distance education during the Covid-19 pandemic period. In accordance with this purpose, the opinions of 16 school principals, 7 graduate and 9 undergraduates, working in primary and secondary schools in five central districts of Antalya province, with an average of 13 years of service in management, were consulted.

In order to obtain the data of the research, a semi-structured individual interview form was applied to the participants. Content analysis and descriptive analysis techniques were used in the analysis of the data. Qualitative search package program NVIVO12 was utilized in content analysis. The obtained data in the analysis phase were placed under the sub-theme and main-theme titles in the coding list. As a consequence, the frequencies and percentages of all the expressions under the sub-theme and the main theme headings were determined and presented as a table. According to the results of the research; The most important obstacle to distance education is the lack of internet access and technological materials. This situation led to a lack of motivation in the students and participation in the lessons was not at the desired level. Teachers with sufficient technology skills were caught unprepared and forced into the process.

Key Words: Pandemic, Covid 19, Distance Education, School Principals

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Problemleri.....	2
1.3.Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sayılıları	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.6. Tanımlar	3

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Pandemi	4
2.1.1.Pandemi Tanımı.....	4
2.1.2. Tarihteki Önemli Pandemiler	5
2.1.3. Pandemilerin Etkileri.....	6
2.1.3.1. Sosyal ve Ruhsal Etkileri.....	6

2.1.3.2. Siyasi Etkileri	7
2.1.3.3. Ekonomik Etkiler.....	7
2.2. Covid-19	8
2.2.1. Coronavirüs Covid-19	8
2.2.2. Covid-19 Etkileri	9
2.3. Uzaktan Eğitim	10
2.3.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı	10
2.3.2. Uzaktan Eğitim Kuramları	11
2.3.2.1. Özerklik (Otonom) Kuramı	11
2.3.2.2. Yetişkin Eğitimi Kuramı (Androgoji)	11
2.3.2.3. Çevrim İçi İş Birliğine Dayalı Öğrenme	12
2.3.2.4. Endüstrileşme Kuramı	12
2.3.2.5. İletişim ve Etkileşim Kuramı.....	12
2.3.2.6. Bağımsız Çalışma Kuramı.....	13
2.3.2.7. Eşitlik Kuramı	13
2.3.2.8. Bağlaşımcılık (Connectivism)	14
2.3.3. Uzaktan Eğitim Modelleri	14
2.3.3.1. Eş Zamanlı (Senkron) Eğitim	14
2.3.3.2. Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron) Eğitim	14
2.3.3.3. Karma Eğitim Modeli.....	15
2.3.4. Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi	15
2.3.5. Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları.....	17
2.3.4.1. Uzaktan Eğitimin avantajları	17
2.3.4.2. Uzaktan Eğitimin Dezavantajları.....	18

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	20
--------------------------------	----

3.2. Çalışma Grubu.....	20
3.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	20
3.3. Veri Toplama Araçları.....	21
3.4. Veri Toplama Süreci.....	21
3.5. Veri Analizi	21

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Okul Yöneticilerinin Pandemiye Yükledikleri Anlam	23
4.2. Okul Yönetimi Açısından Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi.....	24
4.3. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Milli Eğitim Müdürlüğü Açısından Değerlendirmesi.....	26
4.4. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğretmenler Açısından Değerlendirmesi.....	28
4.5. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğrenciler Açısından Değerlendirmesi.....	29
4.6. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Veliler Açısından Değerlendirmesi.....	31
4.7. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri	33
4.9. Okul Yöneticilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Önerileri	35
4.10. Okul Yöneticilerinin İl Milli Eğitim Müdürlüklerine Önerileri	37
4.11. Okul Yöneticilerinin Öğretmenlere Önerileri.....	38
4.12. Okul Yöneticilerinin Öğrencilere Önerileri.....	39
4.13. Okul Yöneticilerinin Velilere Önerileri.....	41

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç	43
5.2. Tartışma	44
5.3. Öneriler.....	46

5.3.1. Uygulayıcıya Yönelik Öneriler	46
5.3.2. Araştırmacıya Yönelik Öneriler	46
KAYNAKÇA.....	47
ÖZGEÇMİŞ	50
İNTİHAL RAPORU.....	55

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	20
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Okul Müdürlerinin Pandemiye Yükledikleri Anlam.....	23
Şekil 4.2. Okul Yönetimi Açısından Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi	25
Şekil 4.3. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Milli Eğitim Müdürlüğü Açısından Değerlendirilmesi	26
Şekil 4.4. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğretmenler açısından Değerlendirmesi	28
Şekil 4.5 Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğrenciler Açısından Değerlendirmesi	30
Şekil 4.6. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Veliler Açısından Değerlendirmesi	31
Şekil 4.7. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri.....	33
Şekil 4.8. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar ...	34
Şekil 4.9. Okul Yöneticilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Önerileri	36
Şekil 4.10. Okul Yöneticilerinin İl Milli Eğitim Müdürlüklerine Önerileri.....	37
Şekil 4.11 .Okul Yöneticilerinin Öğretmenlere Önerileri	38
Şekil 4.12. Okul Yöneticilerinin Öğrencilere Önerileri	40
Şekil 4.13 .Okul Yöneticilerinin Velilere Önerileri	41

KISALTMALAR LİSTESİ

T.C	: Türkiye Cumhuriyeti
SARS-CoV	: Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
COVID-19	: Koronavirüs Hastalığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan Covid-19 salgını, kısa sürede tüm dünya ülkelerine yayılmış ve olumsuz etkileri her alanda görülmeye başlamıştır. Ulaşımdan turizme, ticaretten sağlığa neredeyse bütün çalışma hayatı etkilenmiştir. Salgının yayılımını engellemek için olağan üstü önlemler alınmış, ülkeler kısmi ya da tam kapanmaya gitmiştir. Çalışma hayatını durma noktasına getiren salgın, okullarda yüz yüze eğitime devam edilmesine daha fazla izin vermemiş ve ülkeler uzaktan eğitime geçmeye karar vermiştir.

İlk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılı kataloğunda geçmiş olan “uzaktan eğitim (distance education)” terimi ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Uzaktan eğitim, isteyene, istediği yaşta, istediği yer ve zamanda, istediği hızla, istediği ortamı kullanarak öğrenme olanağı sağlayan bir eğitim modelidir. Uzaklık, zaman, yer, yaş, sosyo-ekonomik durum, fiziksel engelli olma, vb. özellikler uzaktan eğitimi, başka bir deyişle yaşam boyu öğrenmeyi sürekli gündemde tutmaktadır(Adıyaan, 2002, s. 10).

Türkiye’de Covid-19 pandemi sürecinde eğitim-öğretim politikaları rutinin dışına çıkarak, Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Bilim Kurulunun aldığı tavsiye kararlar neticesinde şekillenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı okulların durumunu Sağlık Bakanlığı ile birlikte koordineli çalışarak değerlendirmiştir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitime geçilmesine karar vermiştir. Hazırlanan programlar ve planlar doğrultusunda süreç yönetilirken okulların sahip oldukları teknoloji altyapısı, öğrencilerin teknolojik araçlara erişimim kanı, öğretmen yeterlilikleri, özellikle de okul müdürlerinin organizasyonda ki yetki ve sorumlulukları, gibi birçok etken söz konusu olmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Bu araştırmanın amacı okul müdürlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik karşılaştıkları sorunların incelenmesi ve önerilerin geliştirilmesidir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul yöneticilerinin pandemiye yükledikleri anlam nedir?
2. Okul yöneticileri pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini
 - Okul yönetimi açısından
 - İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile iletişim açısından
 - Öğretmenler açısından
 - Öğrenciler açısından
 - Veliler açısından nasıl değerlendirmektedir?
3. Okul yöneticileri pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları hakkında ne düşünmektedir?
4. Okul yöneticilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Okul yöneticilerine göre pandemi döneminin uzaktan eğitim açısından daha iyi yönetilebilmesi için
 - a. Millî Eğitim Bakanlığının,
 - b. İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin,
 - c. Öğretmenlerin,
 - d. Öğrencilerin,
 - e. Velilerin neler yapması gerekmektedir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Küreselleşen dünyada ülkeler eğitim politikalarını bir yandan milli düzeyde oluştururken bir yandan ise dünyada kabul gören bilgi, beceri, birikim ve donanımları bireylere kazandırmayı amaçlamaktadır. Bunun için örgün ve yaygın eğitimin yanında uzaktan eğitim de önemli bir yer tutmaktadır. Covid-19 pandemisi ile birlikte birçok ülke tam kapanmaya gitmiş; eğitimin aksamaması için uzaktan eğitim modeli tercih edilmiştir. Türkiye’de de bu sürecin koordinasyonu okul müdürlüklerince sağlanmıştır. Bu kapsamda bu araştırma okul yöneticilerinin bu süreci yönetebilmesi için durum tespitinin yapılması önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sayılları

- 1) Çalışma grubunda yer alan katılımcıların temsil niteliğine sahip oldukları varsayılmıştır.
- 2) Araştırma için geliştirilen görüşme formu alanyazın tarandıktan sonra alanyazına uygun olarak oluşturulmuş, uzman görüşüne sunulmuş ve dönütler sonucunda gerekli düzeltmeler yapılarak kullanılmıştır. Görüşme formunun araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak nitelikte olduğu varsayılmaktadır.
- 3) Araştırmaya katılan katılımcılara öncelikle araştırma konusu hakkında bilgi verilmiş, görüşme kayıtlarının araştırmacı tarafından saklı tutulacağı, katılımcının onayının olmadığı ifadelerin silineceği katılımcıya belirtilmiştir. Böylece araştırmaya katılan katılımcıların görüşme formundaki sorulara doğru, tarafsız ve samimi cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Antalya ili beş merkez ilçe sınırları içinde, resmi ilköğretim okullarında görev yapan müdürlerden ve onlardan elde edilen görüşme kayıtlarıyla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Pandemi: Bir hastalığın bir kıta ya da birkaç ülke üzerinde aynı anda yaygın şekilde görülmesidir (Hemşirelik Terimleri Sözlüğü,2015).

Covid 19: Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüstür(T.C. Sağlık Bakanlığı Covid-19 Bilgilendirme Platformu, 2022).

Uzaktan eğitim: İsteyene, istediği yaşta, istediği yer ve zamanda, istediği hızla, istediği ortamı kullanarak öğrenme olanağı sağlamaktır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Pandemi

2.1.1.Pandemi Tanımı

Tarih boyunca insanlık çeşitli salgın hastalıklarla karşılaşmış, bazı toplumlar bu hastalıklarla baş edebilmişken bazıları mücadelede geri kalmışlardır. Bu hastalıklar bulaşma hızı ve etkileri vb. özellikleri bakımından farklılıklar göstermiştir. Tıp teknolojisinin gelişmesiyle beraber, aşı ve ilaç gibi birçok tedavi yöntemi bulunmuş olsa da henüz karşılaşılmayan hastalıkların ortaya çıkması insanlığı gelecekte de benzer tehlikelerle karşı karşıya getirebilir.

Pandemiler genellikle insandan insana hastalığın sebebi olan enfeksiyonların yayılmasıyla oluşan salgın hastalıklardır. Salgın hastalıklara sebep olan mikroorganizmalar biyolojik bir yapıdır. Başlıcaları bakteriler, virüsler ve mantarlar olan bu mikroorganizmaların insanlık tarihinden bile eski olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda salgın hastalıklar insanlık tarihinden bile öncedir. Bu mikroorganizmalar belirli şartlara göre insanlığa yarar ya da zarar getirmişlerdir. Bahsedilen mikroorganizmalar çıplak gözle görülemeyecek kadar küçük oldukları için varlıkları çok uzun yıllar bilinmemiştir. Bu yüzden çoğu zaman meydana gelen salgın hastalıklara Tanrı'nın bir uyarısı ya da cezalandırması anlamı yüklenmiştir.

Salgın hastalıklara sebep olan birçok etmen vardır. Bunların başında kıtlık, doğal afet, avlanılan hayvanlardan geçen mikroorganizmalar ve bağışıklık sistemi sorunları sayılabilir. Avcı toplayıcı yaşam tarzının olduğu eski çağlarda, insan etkileşimi ve insan hareketliliği azdır. Yerleşik hayata geçilmemiş olması ve ulaşımdaki yetersizlik bu durumun temel nedenidir. Tarımın başlaması ve geliştirilmesi ile yerleşik hayata geçilmiş, bu durum insan etkileşimini artırmıştır. Artan etkileşim salgın hastalıkların insandan insana daha kısa sürede ve artarak yayılmasına sebep olmuştur (Kılıç, 2020, s.40).

“Pandemi” terimi pek çok tıbbi metin tarafından tanımlanmamıştır. Ancak bir hastalığın temel özellikleri vardır. Terimin; geniş coğrafi uzantı, hastalık hareketi, yenilik, yüksek saldırı oranları, bulaşıcılık ve minimum toplum bağışıklığı gibi benzer ve farklı yönler incelenerek anlamlandırılması daha doğru olacaktır (W.Qiu, S.Rutherford, A.Mao, & C.Chu,

2017, s.63). Bu görüş asgari düzeyde belirtilen şartların birlikte görülmesine dayanır. Bu bağlamda kısıtlı bir coğrafyada görülen ya da bulaşıcılık hızı düşük olan birçok hastalık pandemi olarak nitelendirilmez.

Pandemi kelimesi Yunan kökenli bir kelimedir ve “*tüm insanlar*” anlamına gelir. Terim, salgın bulaşıcı hastalığın tüm dünyada yaygın bir şekilde görülmesi olarak tanımlanır. Aynı anda bir ülkenin tamamında ya da bir veya birden fazla kıtada görülmesine atıf yapılmak için kullanılır (Honigsbaum, 2009). Terimin birçok kaynaktan geçen en genel kabul görmüş tanımı bu şekildedir. Temel olarak yüksek oranda ve hızlı bulaşıcılığın yanında hastalığın geniş coğrafyalara yayılması özellikleri temel alınır.

Büyük coğrafyaları etkisi altına alan pandemiler, sağlıklı kişilere hızlı bir şekilde yayılarak; akut ve şiddetli seyreder. Hastalığa yakalanan kişi ya hayatını kaybeder ya da iyileşir. Hastalıktan kurtulan kişiler uzun süre hastalığa karşı bağışıklık kazanabilir ya da ömür boyu bağışıklık geliştirebilir (Tunç & Atıcı, 2020, s.63). Tarihte yaşanan pek çok pandemiye bakıldığında tıbbi yetersizlik ve aşı yoksunluğu sebebi ile hastalıklar yıkıcı olmuş, zaman içinde toplum bağışıklığının oluşması ile son bulmuştur.

Geçmişten günümüze çeşitli salgın hastalıklar yaşanmış, hastalığın boyutuna göre insanlığı, kültürü, ekonomileri hatta devletleri derinden etkilemiştir. Yaşanan bu salgın hastalıkları incelemek; pandemilerin etkisinin ve yıkıcılığının daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir.

2.1.2. Tarihteki Önemli Pandemiler

Geçmişte görülen en büyük salgınlardan biri veba salgınıdır. Halk arasında kara veba olarak bilinmektedir. Bu şekilde bilinmesinin nedeni vücutta iltihap ve kanla oluşan şişliklerin koyu renkli olmasıdır. Ateşlenme, baş ağrısı, titreme ve vücutta şişlikler görülse de veba hastalığında ölümler genellikle ani gerçekleşmiştir(Elliott, 2006, s. 41).

Veba salgını farklı tarihlerde birkaç kez ortaya çıkmıştır. Hastalık belirli aralıklarla kendini göstermiş, dünya nüfusunun yaklaşık olarak %10'unun ölümüne sebep olmuştur. 541 yılında Bizans İmparatorluğunda görülen veba o dönem Bizans İmparatoru olan Justinianustan adını almış ve Justinianus Vebası olarak adlandırılmıştır. Yaklaşık günde 15.000 insanın ölümüne neden olmuştur (Tapısız & Altınbaş, 2020, s.63). O tarihlerdeki nüfus yoğunluğunun günümüze göre kat kat az olduğu düşünüldüğünde veba salgınının

yaşatmış olduğu yıkım korkutucudur.1347-1351 yılları arasında hastalık yeniden kendini göstermiş, salgınla birlikte Avrupa nüfusunun yaklaşık üçte ikisinin, dünya üzerinde ise yaklaşık 75 milyon insanın ölümüne yol açmıştır (Pirenne, 2012, s.63).

Bir diğer önemli etki bırakan salgın grip mikrobunun yol açtığı, tarihte İspanyol Gribi olarak anılmış grip salgınıdır. 1981 yılında baş gösteren bu hastalık 1.Dünya Savaşı sırasında askerlerin yer değiştirmesiyle salgın haline gelmiş, grip salgınlarının en büyüğü olarak tıp literatürdeki yerini almıştır. Adının İspanyol Gribi olarak anılmasının sebebi, savaşa katılmayan ülke olan İspanya'nın gazetelerinde sansür uygulanmadan haberlere yer verilmesidir (Kilbourne, 2003). Ülkeler bir yandan cephelerini güçlendirmeye çalışırken bir yandan hastalığı yıkımı ile uğraşmışlardır. Savaş sebebiyle açılan cepheler düşmandan önce hastalıkla savaşmak zorunda kalan askerlere sahne olmuştur.

Çiçek Hastalığı salgını ise halk sağlığı için hem bir felaket hem de büyük bir başarı örneğidir. Yaklaşık 76 milyon insanın ölümüne sebep olan hastalık, 1796 yılında İngiliz bir fizikçi olan Edward Jenner (1749-1823) tarafından geliştirilen aşı sayesinde yıllar içinde yok edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2016 yılında dünyadaki tüm çiçek hastalığı vakalarının yok edildiğini, bununla birlikte hiç kimsenin çiçek hastalığı geçirmeyeceğini duyurmuştur. Böylece insanlık tarihinde ilk defa bir salgın hastalığa aşılamayla son verilmiştir (Dünya Sağlık Örgütü: Kovid-19'da çiçek hastalığı gibi küresel bir dayanışma sınavı, 2022). Sağlanan bu halk sağlığı başarısı kullanılan yöntem açısından daha sonra yaşanmış pandemilere referans olmuş; gelecekte de referans olacaktır.

2.1.3. Pandemilerin Etkileri

Salgın hastalıklar toplumları birçok konuda etkisi altına almıştır. Özellikle bilgiye ulaşmanın zor olduğu geçmiş dönemlerde, birden bire ortaya çıkan ve insanların ölümüne neden olan salgın hastalıkların toplumlarda ruhsal, ekonomik, sosyal ve siyasi alanlara etkisi bulunmaktadır.

2.1.3.1. Sosyal ve Ruhsal Etkileri

Kaynağı belli olmayan, hakkında bilgi sahibi olunmayan ve tedavisi olmayan ya da bilinmeyen salgın hastalıkların birçok insanın ölümüne neden olması; başta korku, şok hali ve çaresizlik getirmiştir. İnsanlar hastalıktan önce kaçmaya çalışmışlar, başaramayacaklarını anladıkları zaman ise çaresizlikle ölüme teslim olmuşlardır. Bu korku ve panik havası

toplumdaki insanların ruh halini derinden sarsmıştır. Öyle ki ortaçağda pandemi sırasında sosyal yaşantılar tümüyle değişmiş, insanlar cenazelerini bile defnetmeyi reddetmişlerdir. Yaşanan sosyal değişimlerin birçoğu da meslek gruplarında olmuştur. Her gün yüzlerce kişinin hayatını kaybettiği pandemilerde doğal olarak çok sayıda doktor, din görevlisi, mezar kazıcılar hatta vasiyet işlemleri için avukatlar gerekmiştir. Sosyal hizmet çalışanlarına oldukça fazla ihtiyaç hissedilmiştir. Öte yandan toplumlarda zamanla hijyen ve temizlik alışkanlıkları tümüyle değişmiştir (Slavicek, 2008, s.41).

2.1.3.2. Siyasi Etkileri

Salgın hastalıklar tarih boyunca devletlerin siyasini geleceklerini de etkilemiştir. Birçok ordu sadece düşmanla değil salgın hastalıklarla da mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu mücadeleler dolaylı olarak devletlerin kaderlerini etkilemiştir. Örneğin Haçlı Seferleri sırasında Haçlı ordusu 500 bin kişi iken sıtma ve veba sonucu 100 bin kişiye düşmüştür (Nikiforuk, 2001, s. 36).

Salgın hastalıkların yaşandığı ortaçağ Fransa'da ve İngiltere'de zor durumda kalan köylüler ve yerel yönetimde güçlü toprak sahibi aileler arasında şiddetli çatışmalar yaşanmıştır. Bu isyanların bazılarını devletler güçlkle bastırabilmiştir. Yeni ayaklanmaların ortaya çıkmaması için köylülerden alınan yüksek vergiler kaldırılmıştır (Slavicek, 2008, s.63).

2.1.3.3. Ekonomik Etkiler

Ekonomik etkilerin temelini insanlar oluşturmaktadır. Salgın dönemlerinde ise ölümlerin çok fazla olduğu göz önüne alınırsa; çalışma hayatı, hizmet döngüsü, vergi gelirleri ve üretim gibi birçok alanda ekonomik temeller sarsılmıştır. Örneğin 542 yılı İstanbul'da veba çok can almış, yıkıcı etkileri görülmüştür. İnsanlar evden çıkmayarak kendilerini korumaya çalışırken, dükkânlar ve işyerleri bir bir kapanmıştır. Özellikle tarım ve üretimde yaşanan durgunluk İstanbul halkını kıtlık ile karşı karşıya getirmiştir (Akdere, 2018, s.63).

Benzer durumlar 1348 yılında veba salgınında da görülmüştür. İşyerleri ve üretim haneler kapalı kalmış, tarımda tarlalar ekilememiş ve hayvancılık durmuştur. Sonrasında ise özellikle gıda fiyatlarında yaşanan artışlar insanları oldukça zorlamıştır. Öte yandan yaşanan ölümlerle birçok Avrupa ülkesinin nüfusu azalmış, geride kalan insanlar kaynakları daha rahat bölüşmüştür (Slavicek, 2008, s.49).

Devletlerin başlıca gelir kaynağı olan vergiler, ölümler ve ticaretin azalması ile yeteri kadar toplanamamış ve ekonomik sıkıntılara yol açmıştır. Osmanlı toplumunda çoğunlukla ticaretle gayrimüslimlerin ilgilendiği göz önüne alındığında, salgından göç eden bu grubun devletin vergi gelirlerinde büyük düşüşe sebep oldukları görülmüştür (Kılıç, 2020, S.69)

2.2. Covid-19

2.2.1. Coronavirüs Covid-19

Coronavirüsler canlıları enfekte eden, soğuk algınlığından pnömoni'ye (zatürre) kadar farklı solunum yolu hastalıklarına sebep olan RNA virüsleridir. Bu virüsler genel olarak kuru öksürük, boğaz ağrısı, halsizlik, burun akıntısı ve yorgunluğa sebep olurken; 2002 yılından itibaren ortaya çıkan yeni Coronavirüs türleri gribe benzeyen ağır solunum yolu enfeksiyonlarına yol açmaya başlamıştır. Bu virüslerden önemli ikisi SARS-CoV (Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonu) ve MERS-CoVenfeksiyonlarıdır. SARS-CoVenfeksiyonu 2003 yılında Çin'de görülmüş ve farklı ülkelere de yayılarak yaklaşık 8000 kişiyi etkilemiştir. MERS-CoVenfeksiyonu ise ilk kez Suudi Arabistan'da görülmüş ve yayılarak yaklaşık 2000 kişiyi etkisi altına almıştır. Yeni tip Coronavirüsler daha çok alt solunum yollarını tahrip etmekte ve pnömoni'ye (zatürre) yol açmaktadır. Bu tahribat özellikle yaşlıların ya da altta yatan kronik hastalığı olanların hayatı için risk oluşturmaktadır.(Yeditepe Üniversitesi Hastaneleri, 2020)

31 Aralık 2019'da ise Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde sebebi açıklanamayan solunum yolu enfeksiyonlu vaka salgını tespit edilmiştir. Durum ilk olarak Çin'deki DSÖ Ülke Ofisi'ne (WHO Country Office in China) bildirilmiştir. Hastalığa neden olan enfeksiyonu belirlemek için vakalar (n=29) "etiolojisi bilinmeyen pnömoni" olarak sınıflandırılmıştır. Ardından Çin Merkezi Hastalık Kontrol ve Önleme (CDC) ve yerel CDC'ler yoğun bir salgın araştırma programı düzenlenmiştir. Araştırmalar sonunda hastalık, koronavirüs (CoV) ailesine ait yeni bir virüse bağlanmıştır(M, Rajnik M, & Cuomo A, 2021). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Covid-19 ismini "korona" için "CO", "virüs" için "VI", "hastalık" için ise "D" şeklinde tanımlamıştır (TÜBA, 2020'den akt. Balım, Altay & Öztaş, 2022).

Hastalıkla ilgili araştırmalar devam ederken medyada yer alan hastalığa yakalanmış bireylerin görüntüleri ürkütücü bir şekilde yayılmaya başlamıştır. Bu durum insanlar arasında

korku ve panik havasına sebep olmuş dolayısıyla sosyal medyada konu ile ilgili bilgi kirliliği oluşmuştur. Çin'den sağlıklı bilgi akışına ve DSÖ'den (Dünya Sağlık Örgütü) gelecek açıklamalara ihtiyaç duyulmuştur.

Yaklaşık iki buçuk ay sonra DSÖ salgını, 11 Mart 2020'de “pandemi” olarak ilan etmiştir(WHO, 2020). Bu açıklamanın ardından vaka sayılarının hızla artmasıyla birlikte ülkeler vatandaşlarını hastalığa karşı korumak ve salgını kontrol altına almak için yoğun çabalar sarf etmeye başlamıştır. Pandeminin ortaya çıkmasının ardından başta sağlık sektörü olmak üzere neredeyse tüm çalışma hayatı olumsuz etkilenmiş ve sosyal hayat durma noktasına gelmiştir (Balcı, 2019, s. 21).

2.2.2. Covid-19 Etkileri

Covid19 pandemisi, dünyada ilk olarak görüldüğü günden Aralık 2021 tarihine kadar dünya genelinde 5 milyondan fazla insanın hayatını kaybetmesi neneden olmuştur bu durum günümüzde de devam etmektedir. Covid-19 salgınının kontrol altına alınması ve etkilerinin azaltılması için bazı işletmelerin kapatılması ve sokağa çıkma yasaklarının ilan edilmesi vb. alınan tedbirler zaman zaman ölüm sayılarını düşürse de virüsün mutasyon ile değişikliğe uğraması yeniden ölüm sayılarını artırmıştır. Toplum bağışıklığının kazanılması ve ölüm sayılarının azaltılması için aşılama çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir. Salgının ne zaman ortadan kalkacağı ise belirsizdir. Salgın ortadan kalksa dahi etkilerinin bir süre daha toplum ve ülke ekonomileri üzerinde kalacağı tahmin edilmektedir (Öztürk, 2022, s. 40).

Salgının sosyal etkileri ise Covid-19 pandemisi ile birlikte sosyal ilişkiler uzaktan yürütülmeye başlanmış ve pek çok sosyal yaşantıya ara verilmek zorunda kalınmıştır. Covid-19 salgınının ortadan kaldırılması için uygulanan karantina tedbirleri, çoğu işyerlerinin kapatılması, sokağa çıkma yasakları, seyahat kısıtlamaları vb. kısıtlamalar insanların sosyal hareketliliğini azaltmış, insanların adeta eve kapanmalarına neden olmuştur. Ev ortamında geçirilen vakitlerin artmasının aile içindeki ilişkileri zayıflattığı, kadınlara ve çocuklara uygulanan şiddet olaylarının ise artış gösterdiği ortaya konulmuştur. Yaşanılan bu problemler toplumda boşanmaların artmasına zemin oluşturmuştur (Nar, 2020, s.19).

Sosyal kısıtlamalar, salgının şok etkisi, iş hayatında yaşanan zorluklar ve daralmalar insanların psikolojilerini de derinden etkilemiştir. Covid-19 salgınının bireylerin ruh sağlığını olumsuz etkilediği, tahammülsüzlük getirdiği; endişe, korku, kaygı, depresyon ve strese yol açtığı tespit edilmiştir(Koçak & Harmancı, 2020, s. 23).

Ekonomik olarak bakıldığında Covid-19 salgını diğer pandemilerden ayıran özellik sadece gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkeleri değil gelişmiş olan ülkeler dâhil birçok coğrafyayı etkilemesidir. Nitekim salgının pik seviyeye ulaştığı dönemlerde birçok gelişmiş ülkede sağlık sisteminin tıkanma noktasına geldiği görülmüştür. Kapanan işyerleri, yayılımın azaltılması doğrultusunda uygulanan kapanma tedbirleri iş kaybına ve aynı zamanda üretimde ciddi düşüşlere yol açmıştır. Bu durumda gelişmiş ülkeler mali politikalarını değiştirmiş, sosyal yardımlar başta olmak üzere çeşitli destek paketlerini hayata geçirerek ekonomik daralmanın önüne geçmeye çalışmışlardır. Gelişmekte olan ülkelere ise üretim yetersizliği ve ekonomik daralma daha ciddi boyutlara ulaşmıştır (Bingöl, Türk , & Ak, 2020, s.69).

Kısmen ve tam kapanma tedbirlerinin en çok etkilediği kitlelerden biri de hiç şüphesiz öğrencilerdir. Yaşanan salgın eğitim sisteminde değişikliklere gidilmesini zaruri hale getirmiştir. UNESCO tarafından yayınlanan verilere göre 2020 Mart ayı itibari ile 195 ülkede yaklaşık 63 milyon öğretmen ve 1,5 milyardan fazla öğrenci salgından etkilenmiş ve okullar kapatılarak alternatif yollarla eğitimin devam ettirilmesine çalışılmıştır (UNESCO, 2020).

Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye’de Sağlık Bakanlığı, bünyesinde oluşturulan Bilim Kurulu tavsiyeleri üzerine birçok önlem alınmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile koordineli olarak ilkö, orta ve lise düzeyinde ki okullarda 16 Mart 2020 yılında yüz yüze eğitime ara verildiğini duyurmuştur. Daha sonra ise salgının seyrinin kötü gitmesinden dolayı 2020 bahar dönemi boyunca eğitimin uzaktan eğitimle tamamlanmasına karar verilmiştir.

2.3. Uzaktan Eğitim

2.3.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı

Uzaktan eğitim adından da anlaşılacağı gibi zaman ve mekân olarak farklı noktalarda olunmasına rağmen yürütülebilen eğitim türüdür. Uzaktan eğitim;

Geleneksel eğitim ve öğretim yöntemlerinin sınırlılıklarından dolayı sınıf içi faaliyetlerini gerçekleştirme imkânı olmayan durumlarda, eğitim faaliyetlerini düzenleyenler ve gerçekleştirenler ile öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin çeşitli özel ortamlar aracılığıyla belirli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemi modelidir (Alkan, 1987, s. 21).

Verdiun ve Clark’a göre (1994) uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretmenin birbirinden uzakta olduğu ve birçok öğretim faaliyetinin uzaktan yürütüldüğü resmi eğitim biçimidir.

Yine başka bir tanımda “*Uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretmenin aynı mekân ve zaman dilimi şartına bağlı kalmaksızın birbirine bağlayan ve teknoloji yardımı ile iletişim kanalları kuran eğitim ortamıdır*”(Özarslan, Kubat, & Bay, 2007, s. 159),

Bu tanımlardan hareketle uzaktan eğitimin, örgün eğitimin birey için elverişsiz yönlerini giderdiği çıkarımı yapılabilir. Okul ve ev arasındaki uzaklık ve okula ulaşım zorluğu, bireyin yaşından veya herhangi bir nedenden ötürü örgün eğitimin şartlarını sağlayamaması, çalışma zorunluluğu vb. faktörler bu yönler örnek teşkil etmektedir. Yapılan tanımlara bakarak uzaktan eğitimin isteyen her bireye yaş sınırlaması olmadan, öğrenci ve öğretmenin zaman ve mekândan bağımsız oldukları planlı bir eğitim modeli olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitim, planlı ve sistematik olmasının yanında bünyesinde değerlendirmeleri de içerir (Bilgin, 2022, s. 63).

2.3.2. Uzaktan Eğitim Kuramları

2.3.2.1. Özerklik (Otonom) Kuramı

Moore tarafından geliştirilen bu kuramın ağırlık verdiği yön özerkliktir, öğrencilerin bağımsız olma durumudur. Yazar öğretim sürecinin çoğunlukla öğretene baktığını ve bu durumun öğrencilere özellikle yaş almış olanlara zarar verdiğini savunmuştur. Yazar öğretmenlerin zorluk yaşadığı durumları ise, öğrencileri harekete geçirme, sorgulamalarına zemin oluşturma ve onlara yön verme gibi örneklendirmiştir (Karataş, 2005, s. 45). Öğrenenin özerkliği düşünüldüğünde uzaktan eğitimin kimi durumlarda önemli bir açığı kapattığı, dolayısı ile eğitim sistemi içinde farklı bir model olarak öneminin olduğu anlaşılmaktadır.

2.3.2.2. Yetişkin Eğitimi Kuramı (Androgoji)

Yetişkin Eğitimi Kuramı Amerikalı Eğitimci Malcolm Knowles’in yaptığı çalışmaların sonucunda ortaya çıkmıştır. Temelde yetişkinlerin eğitimi ihtiyacına dayalıdır ve yetişkin öğrenenlerde değişimi amaçlayan planlı ve profesyonel eğitimlerdir. Hedef kitle yetişkin öğrenenler olduğu içinde uzaktan eğitim en verimli yöntem olarak ele alınmıştır. Öğrenenler kendilerine uygun zaman dilimlerinde bir eğitim programına dâhil olur ve profesyonel eğitimcilerden planlı bir eğitim alırlar (Gökmen, Duman ve Horzum, 2016).

Knowles'a (1996) göre Yetişkin Eğitimi kuramında Bilme gereksinimi, öğrenenlerin öz-yönelimli benlik algısı, öğrenenlerin deneyimlerinin rolü, öğrenmeye hazır olma, öğrenmeye yönelim ve güdülenme olmak üzere altı varsayım bulunmaktadır(akt. Akpınar, 2019). Yetişkinlerin kendi eğilimlerini tespit ederek ortaya çıkan eğitim ihtiyaçlarını karşılamaları üzerine duran bu kuram da öğrenenler kendi sorumluluklarını alırlar ve uzaktan eğitim yolu ile aktif katılım sağlarlar.

2.3.2.3. Çevrim İçi İş Birliğine Dayalı Öğrenme

Beyin fırtınası yöntemine benzetebilecek bu uzaktan eğitim kuramında, öğrenenlerin öğreticiler rehberliğinde bilgiyi keşfederek öğrenmeleri amaçlanmıştır. Öğrenenler bilgiye, fikirlerini tartışmaya açarak ulaşırlar. Oluşan işbirliği ve tartışma ortamı bilgiye ulaşılmasını sağlar. Rekabet ortamı yoktur ve öğretmen bir rehber ya da yol gösterici olarak betimlenir (Harasim,2012, s.19).

2.3.2.4. Endüstrileşme Kuramı

Alman eğitimci Otto Peters 60'lı yıllarda uzaktan eğitim ile ilgili bir dizi çalışmalar yapmıştır. Yaptığı çalışmalarda uzaktan eğitimin süreci ile endüstriyel üretimler arasında benzerlikler olduğunu ileri sürmüştür. Geleneksel olarak tabir edilen, kitlelere sözel anlatım ile öğretme metodunu “endüstrileşme öncesi dönemin öğretim biçimi” olarak tanımlamaktadır. Peters öğrenenlerin bilgiye ulaşması için farklı farklı kullanılan eğitim materyallerinin ortaya çıkmasının endüstriyel üretimin bir parçası olduğunu ifade eder. Bu süreci karşılaştırmalı olarak temalar halinde açıklamıştır. Bu başlıklar: Planlama ve hazırlama, Rasyonelleşme, Fonksiyonel Değişim, Mekanikleşme, Taşıma bandı, Seri üretim, İş bölümü, Objektif olma, Merkezileştirme ve Standartlaşmadır (akt. Keegan, 1996).

2.3.2.5. İletişim ve Etkileşim Kuramı

İletişim ve etkileşim kuramını Holmberg, Baath ve Daniel oluşturmuştur. Bunlardan Daniel uzaktan eğitime değinmiş ve uzaktan eğitimde sistem yönetimi üzerinde durmuştur. Baath ise çift yönlü etkileşim ve iletişim kuramından yola çıkarak; esnek öğrenmeye değinmiştir. Baath esnek öğrenmenin belirli bir hedefe ulaşmak şartı ile yani planlanan kazanımın elde edilmesi temelinde hem öğretmenin hem de öğrencinin eş zamanlı etkileşimini daha verimli kıldığını vurgulamıştır (Keegan, 1996).

Uzaktan eğitimde sistem yönetimi üzerinde duran Daniel'e göre; bu sistemin temelini geri bildirim kanallarının açık olması ve etkileşimsel aktiviteler oluşturmaktadır. Ders programları etkileşimsel aktivitelerden yoksun hazırlanmamalı ve sosyalleşme hedeflenmelidir. Uzaktan eğitim sisteminde etkileşimsel aktiviteler ve evde tek başına yapılan bağımsız çalışmalar arasındaki denge ve bütünlük sistemin başarısını gösterir (Gökmen, Duman ve Horzum,2016).

2.3.2.6. Bağımsız Çalışma Kuramı

Bağımsız Çalışma kuramı, Wedemeyer tarafından geliştirilmiştir. Kuram, öğrenen ve öğretmenin çalışmalarını birbirlerinden bağımsız gerçekleştirdikleri ve örgün eğitimden farklı olarak alternatif iletişim kanallarının kullanıldığı öğretim ve öğrenim faaliyetini temel alır. Bu bağlamda eğitim öğretim faaliyetleri serbestlik ilkesine dayanır. Öğrenenlere iletişim ve kazanımlar açısından farklı alternatifler sunulur. Öğrencilerin kişisel gelişimlerinde sorumluluk almaları, derslere katılım konusunda kendilerine ve öğretmenlerine uygun planlama yapmaları, uygun zaman ve ortamı hazırlamaları beklenir. Bu durum aynı zamanda bireylerin kendi öğrenme hızlarına göre eğitim almalarının da önünü açar (Keegan, 1996).

Görüldüğü üzere uzaktan eğitim programlarında bireyler kendilerine uygun zaman dilimi içerisinde, yine kendilerine uygun alternatif iletişim yollarından birini seçerek istedikleri eğitim programına dahil olmaktadır. Bu durumun, bireylerin kendiliğinden eğitim öğretim sürecine güdülenmiş olarak başlamasına katkı sağladığı söylenebilir.

2.3.2.7. Eşitlik Kuramı

Eşitlik kuramı Simonson tarafından ele alınmış, temelde bütün öğrencilerin öğrenme durumlarının eşit olması gerektiğine dayanan bir kuramdır. Bir başka ifade ile herhangi bir sebepten örgün eğitim faaliyetlerine katılamayan öğrencilerin farklı yollar ve kanallar kullanılarak eğitim almaları gerektiğini savunur. Simonson ve Schlosser'e (1995) göre, öğrencilere sahip oldukları farklı materyal, kendilerine uygun olan farklı öğretim stratejileri ve farklı öğretim kaynakları gibi diğer bütün farklılıklar göz önünde tutularak uzaktan eğitim programları hazırlanmalıdır. Böylece eğitim öğretim faaliyetlerinde eşitlik bir nevi sağlanmış olur (Simonson ve Shclosser, 1995).

2.3.2.8. Bağlaşımıcılık (Connectivism)

Bu kurama göre bilgi ağlar üzerindedir. Bilgiye forumlardan, bloglardan, elektronik posta ya da çeşitli web sayfalarından erişilir. Öğrenme süreci erişilen bu bilgilerin anlamlandırılmasına dayanır (Downes, 2011). Gelişen teknoloji ve hızla yayılan internet günümüzde bilgiye ulaşma hızını önceki yıllara göre oldukça artırmıştır. Burada önemli olanın doğru bilgiye ulaşılması ve anlamlandırılması olduğu söylenebilir.

2.3.3. Uzaktan Eğitim Modelleri

2.3.3.1. Eş Zamanlı (Senkron) Eğitim

Eş zamanlı (senkron) eğitim, temelde farklı ortam ve mekanlarda olan öğretmen ve öğrencilerin iletişimde herhangi bir sorun yaşamadan eğitim sürecini ve eğitim faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleridir. Eş zamanlı (senkron) eğitimde ana kriter iletişimin çift yönlü olmasıdır. Bu bakımdan derslerin genel işleyiş süreci yüz yüze yapılan örgün eğitim ile benzerlik gösterir. Hem öğretmen hem de öğrenciler aktiftir. Dersler karşılıklı soru-cevap, tartışma ve bilgi aktarımı şeklinde devam eder, geri bildirimler yapılır. Burada önemli olan öğretmenin ve öğrencilerin benzer teknolojik araçlara ve teknolojik altyapıya sahip olmalarıdır. Pandemi sürecinde oldukça yaygın olarak kullanılan canlı dersler, konferanslar ve video konferanslar eş zamanlı (senkron) eğitime örnek olarak gösterilebilir (Simonson, Smaldino ve Zvacek, 2015, s.64).

2.3.3.2. Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron) Eğitim

Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron) Eğitim, öğrenenlerin daha önceden sunuculara yüklenmiş, kurgulanmış, etkileşimli ve interaktif programlara istediği zaman erişerek aldıkları eğitimdir. Eş zamanlı olmayan uzaktan eğitim modelinde öğrenen ve öğretmenler zamandan ve mekandan bağımsızdırlar (Uşun, 2006). Töremen'e (2010) göre, eş zamanlı olmayan uzaktan eğitim modeli, öğrenenlerin kendi istedikleri zaman diliminde eğitim öğretim faaliyetlerine katılabildikleri uzaktan eğitim modelidir.

Bağımsız Çalışma Kuramında değinildiği üzere, eş zamanlı olmayan eğitim modelinde belirgin bir esneklik vardır. Bu esnekliğin öğrenenlere eğitim programlarına ulaşabilmeleri adına önemli bir fırsat sunduğu söylenebilir.

2.3.3.3. Karma Eğitim Modeli

Adından da anlaşılacağı üzere Karma Eğitim Modeli, hem eş zamanlı eğitim modelinin hem de eş zamanlı olmayan eğitim modelinin avantajlarından faydalanmak temelinde tasarlanmıştır. Karma eğitim modelinde eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan eğitim modellerinde kullanılan teknoloji ve eğitim faaliyetleri bir arada kullanılır. Eş zamanlı eğitimin geri bildirimine uygun olması ve eş zamanlı olmayan eğitimin esneklik gibi avantajları bu modelde kullanılır (İşman, 2008, s. 15).

Karma eğitim modelinde öğrenciler eğitim programlarını bir yandan kendilerine uygun zaman dilimlerinde eğitimlere ulaşarak yürütürken bir yandan da belirli zamanlarda öğretmenleri ile eş zamanlı olarak eğitimlere katılırlar (Bilgin, 2022, s.63).

2.3.4. Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi

Uzaktan eğitim tarihine bakıldığında kullanılan bu teknolojinin 1700’lü yıllara kadar gitmektedir. İlk olarak mektup kullanılan uzaktan eğitimde 20 Mart 1728 tarihinde Boston Gazetesi, “Steno Dersleri” ni uzaktan eğitim yolu ile gerçekleştireceğini duyurmuştur. Yine 1833 yılında mektup kullanılarak uzaktan eğitimin uygulandığı görülmektedir (Çoban, 2013, s. 19).

İsaacPitman 1840 yılında İngiltere’de mektup ile uzaktan İncil eğitimi vermeye başlamıştır. Bu gelişmeler üzerine 1883 yılında Amerika Birleşik Devletleri Mektupla Eğitim Üniversitesi açmıştır (Nizam, 2004, s. 21). 1800 ve 1900’lü yıllarda Almanya, Fransa ve Rusya da bu gelişime seyirci kalmamış, uzaktan eğitim veren kurumlar açmış hatta bu kurumlardan bazıları günümüze kadar devamlılığını sürdürmüştür (Antalyalı, 2004, s.63).

1920’li yıllarda teknolojinin ilerlemesi ile birlikte, uzaktan eğitimde mektup yerini radyo yayınlarına bırakmıştır. İlk olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde kullanılmaya başlayan radyo yayınları sayesinde hızla üniversiteler kendi radyo kanallarını kurmuş ve böylelikle uzaktan eğitim gerçekleştirmişlerdir. 1930’lu yıllarda radyo teknolojileri tüm dünyada yayılmaya başlamış ve doğal olarak gündelik hayatın içindeki yerini almıştır. Haber yayınlarından hava durumuna, çiftçilikten bilime birçok konuda radyo kanalları programlar yapmaya başlamıştır. Yapılan eğitim programları o yıllarda oldukça fazla tercih edilmiş ve yaklaşık bir milyon öğrenci uzaktan eğitim faaliyetlerinden yararlanmıştır (Çoban, 2013, s.47).

1970 ve 1980’li yıllara gelindiğinde radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının gelişim göstermesi ile Avrupa ve Asya genelinde birçok ülkede uzaktan eğitim faaliyetlerine hız verilmiş ve bu alanda çalışan eğitim kurumları açılmıştır. Örneğin 1972 yılında İspanya’da Uzaktan Öğretim Üniversitesi, 1974 yılında Almanya’da Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kurulmuştur (Uşun, 2006). Bu kurumlar uzaktan eğitim yolu ile binlerce öğrenciye eğitim alma fırsatı vermiş bir nevi fırsat eşitliği sağlamıştır. Öte yandan kurulan bu uzaktan eğitim kurumlarının günümüzdeki açık öğretim fakültelerinin alt yapılarını oluşturduğu söylenebilir.

1980’li yıllarda İngiltere ve Kanada’da yabancı dil öğretimi için de uzaktan eğitim modeli kullanılmıştır. Yabancı dil öğretimi için kullanılan televizyon programlarına, öğrencilerin telefon ile bağlanmaları sağlanmış, böylelikle kısmen de olsa geri bildirim sağlanabilmiştir (Adıyaman, 2002).

Türkiye’de uzaktan eğitimin temelleri 1927 yılında atılmıştır. 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’nca yapılan toplantıda eğitimin temel sorunları ele alınmış, eksikler göz önünde bulundurularak çözümün mektupla uzaktan eğitim olduğu konusunda fikir birliği sağlanmıştır (Arar, 1999, s. 33). 1928 yılında Latin Alfabesi’nin kabulü ile büyük bir okuma yazma seferberliği başlamıştır. 1950’li yıllarda ilk kez Ankara Üniversitesindeki bazı bölümlerde uzaktan eğitim programları başlatılmış, alınan kararlar geç de olsa hayata geçirilmiştir. Ardından 1951 yılında açılan Öğretici Filmler Merkezi uzaktan eğitimin Türkiye’de yaygınlaşmasını sağlamıştır (Papi, Büyükaslan, 2007).

1960’lı yılların başlarında Mektupla Öğrenim Merkezi kurulmuştur. Kurulan bu merkez elde ettiği başarılarla Türkiye’de uzaktan eğitimin kapsamını genişletmiş ve günümüzdeki açık öğretim fakültelerinin temellerini oluşturmuştur (Arar, 1999). Teknolojinin ilerlemesi ve teknolojik alt yapıların yenilenmesi ile birlikte 1982 yılında ilk uzaktan yükseköğretim programı açılmıştır. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi tüm ülke genelinde tüm öğrencilerine eğitim öğretim olanağı sunmuştur (Çukadar, Çelik, 2003).

Teknolojinin ilerlemesi ve teknolojik alt yapıların yenilenmesi ile birlikte 1982 yılında ilk uzaktan yükseköğretim programı açılmıştır. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi tüm ülke genelinde tüm öğrencilerine eğitim öğretim olanağı sunmuştur (Çukadar, Çelik, 2003).

İnternetin yayılması ve web uygulamalarındaki gelişmeler uzaktan eğitimin yaygınlaşmasına olanak sağlamıştır. Bu gelişmelerin neticesinde Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Enformatik Enstitüsü kurmuş ve diğer üniversitelerdeki öğretim elemanları da bu uzaktan eğitim programlarına katılabilmişlerdir (Çelik, 2003).

Bu bilgiler ışığında özetle Türkiye birçok Avrupa ülkesine göre uzaktan eğitim modeli ile çok sonra tanışmıştır. Bu duruma teknolojik yetersizlikler, alt yapı sorunları ve ekonomik sıkıntılar gibi unsurlar neden olarak gösterilebilir. Türkiye’de örgün eğitimde yaşanan bazı problemler ve yetersizlikler teknolojinin gelişmesi ile birlikte uzaktan eğitimi elzem kılmış ve uzaktan eğitim hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Artarda gelen teknoloji ve altyapı yatırımları, gelişen web tabanlı programların uzaktan eğitimde kullanılmaya başlanması bu süreci hızlandırmış ve kalitesini artırmıştır. Özellikle Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi binlerce gence uzaktan eğitim fırsatı sunmuştur.

2.3.4. Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları

Her eğitim modeli kendine özgü bir işleyişe sahiptir. Kullanılan eğitim modelleri birbirleri ile kıyaslanırken farklı değişkenler ve farklı boyutlar ele alınmalıdır. Her bir modelin karşılıklı olarak avantajları ve dezavantajları olabilir. Kıyaslamalar ve araştırmalar yapılırken üstünlük değil artı ve eksi yönleri odaklanılmalı ve gelişim hedeflenmelidir.

2.3.4.1. Uzaktan Eğitimin avantajları

Uzaktan eğitimin en büyük avantajı adından da anlaşılacağı üzere mekân bağımlılığını ortadan kaldırmasıdır. Bu da bir şekilde normal eğitime devam edemeyen öğrenciler için fırsat eşitliği olarak görülmelidir (Kaya, 2002, s. 21). araştırmasında uzaktan eğitimin avantajlarını aşağıdaki şekilde açıklamaktadır.

- Zaman ve mekândan bağımsız çalışabilmeye imkân tanır.
- Bazı uzaktan eğitim sistemlerinde devam zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Tüm bireyler her yaşta ve her koşulda eğitim alabilirler. Fırsat eşitliği sağlar.
- Geleneksel eğitimdeki maliyeti ortadan kaldırır.
- Öğrenci tek bir öğretmene bağlı değildir. Farklı uzmanlardan da eğitim alabilir.
- Uzaktan eğitim sürecine dâhil olan bireyler girişimcilik ve özgüven becerileri yönünden gelişirler.
- Öğrencilere öğrenme sorumluluğunu kazandırır.

- Öğrenen için çok sayıda öğrenme ortamı sunar ve bir uzmandan birçok öğrenenin yararlanmasını sağlar.
- Uzaktan eğitim yaşam boyu öğrenme imkânı sağlar.
- Hem kitlelere eğitim sağlanır hem de eğitim bireyselleşir.
- Öğrencinin zaman içerisinde farklılaşan, gelişim gösteren ve hayat boyu süren özerk öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilir.
- Bireysel öğrenmeyi destekler
- Eğitim programlarında standartlaşmayı sağlar.
- Çalışan bireylere eğitimlerine devam edebilme imkânı sağlar.
- Müfredatı kolayca değiştirilebilir ve güncellenebilir.
- Değerlendirme araçlarını içerisinde barındırmaktadır.
- Eğitimin niteliğini artırır.
- Öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlar.
- İhtiyaçlar doğrultusunda eğitim fırsatı sağlar.
- Geleneksel eğitim ortamlarını ve süreçlerini nitelikli ve zengin hale getirir.
- Birden çok alanın eğitimlerden yararlanılabilir.

Uzaktan eğitimin öğrenenlere esneklik tanıdığı söylenebilir. Öğrenenler zaman ve mekândan bağımsız olarak eğitimlere katılmakta ve kendi gelişimlerini planlayabilmektedir.

2.3.4.2. Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Her eğitim modelinin artı yönleri olduğu kadar sınırlılıkları da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim temelde teknolojiye dayanmaktadır. Teknolojik araçların yetersizliği, internet erişiminde yaşanan sıkıntılar ve özellikle elektrik kesintileri uzaktan eğitimi sınırlayan etkenlerin başında gelmektedir. Uşun (2006) ve Ağır (2007) araştırmalarında uzaktan eğitimin sınırlılıklarını aşağıdaki şekilde sıralamaktadır.

- Öğretmenlerin derslerin hazırlık süreçlerine çok zaman ve emek harcanması gerekmektedir.
- Hem öğrenenler hem de öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde kullanılan teknolojilere uyum sağlamada zorluk yaşayabilirler.
- Tutum ve becerilerin kazandırılmasına yönelik davranışların aktarılmasında kısır kalabilmektedir.

- Kullanılan teknolojik cihazlarla geçirilen süre çok fazladır.
- Öğrenen mevcudunun fazla olması ders içerisinde çift yönlü iletişime sınırlılık getirmektedir.
- Bilişsel kazanımlarda etkili olmasına rağmen, duyuşsal ve psiko-motor kazanımlarda etkili olamamaktadır.
- Bireysel ve bağımsız çalışma alışkanlığı olmayan öğrenenler için etkili olamamaktadır.
- Bireylerin sosyalleşmesinin engellenmesi anti-sosyal öğrenci yetişmesine sebep olabilmektedir.
- Uygulamalı derslerin birçoğu uzaktan eğitim ile öğrenenlere sağlıklı bir şekilde verilememektedir.
- Eğitim ortamında yüz yüze etkileşiminin sağlanması çok zordur.
- Öğrenci ve öğretmen motivasyonlarının sağlanması örgün eğitimde olduğundan daha güçtür.
- Teknik aksaklık ve sorunla sıkça karşılaşılabilir.
- Öğrenme kaynaklara erişiminde teknik, mali ve ulaşım gibi sorunlar yaşanabilmektedir.
- Uzaktan eğitim sürecinde öğrenenlerin özgüvenleri gelişir.
- Öğrenmek için basılı materyaller sözlü anlatıma göre daha yoğun kullanılmaktadır.
- Çalışan bireyler mesai saatlerinden arta kalan vakitlerinin yani dinlenme saatlerinin büyük bir bölümünü harcamaktadırlar.
- Çift yönlü iletişimin sınırlı olması öğrenenlerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden bütüncül tek durum desen kullanılmıştır. Bütüncül tek durum deseni, daha önce hiç kimsen tarafından çalışılmamış veya kimsenin ulaşamadığı durumların çalışmalarında kullanılır. Yapılan bir araştırmada yöntemi olan durum çalışması, güncel bir olgunun kendi yaşam gerçeğinin çerçevesinde çalışan, içerik ve olgu arasında kesin olarak sınırların belirgin olmadığı, birden fazla veri kaynağının veya kanıtın var olduğu durumlarda kullanılır(Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 36).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ili merkez ilçelerinde görev yapan 15 ilköğretim okul müdürü oluşturmaktadır.

3.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya 16 okul yöneticisi katılmaktadır. Katılımcıların 13'ü erkek, 3'ü kadındır. Araştırmaya katılanların yaş ortalamaları 44, yöneticilikteki kıdem süreleri ortalama 13 yıldır (Tablo 3.1.).

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Çalıştığı Okul Türü	Okuldaki Görev Unvanı	Yöneticilikteki Kıdem Yılı
M1	50	Erkek	Lisans	Ortaokul	Müdür	28
M2	43	Kadın	Yüksek Lisans	Ortaokul	Müdür	8
M3	41	Erkek	Yüksek Lisans	Ortaokul	Müdür	14
M4	50	Erkek	Lisans	İlkokul	Müdür	10
M5	47	Kadın	Yüksek Lisans	İlkokul	Müdür	7
M6	48	Erkek	Yüksek Lisans	İlkokul	Müdür	20
M7	46	Erkek	Lisans	İlkokul	Müdür	12
M8	47	Erkek	Lisans	Ortaokul	Müdür	12
M9	38	Erkek	Yüksek Lisans	Ortaokul	Müdür	9
M10	38	Erkek	Yüksek Lisans	Ortaokul	Müdür	8
M11	41	Kadın	Yüksek Lisans	İlkokul	Müdür	17
M12	52	Erkek	Yüksek Lisans	Ortaokul	Müdür	25

M13	38	Erkek	Lisans	İlkokul	Müdür	14
M14	41	Erkek	Lisans	Ortaokul	Müdür	13
M15	43	Erkek	Lisans	Ortaokul	Müdür	11
M16	35	Erkek	Lisans	Ortaokul	Müdür	4

Araştırmaya 10 ortaokul müdürü, 6 ilkokul müdürü katılmıştır. Tablo 3.1’de araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgileri yer almaktadır (Tablo 3.1.).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma nitel bir çalışma olup, veri elde etmek amacıyla yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu geliştirilmiştir. Bireysel görüşme formunun hazırlanma aşamasında pilot görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşme formunun hazırlanmasında, araştırmanın dayandığı kavramsal çerçeve ve ilgili alanyazın taramasından yararlanılmıştır. Böylece oluşturulan pilot bireysel görüşme formu için katılımcılarla görüşme yapılmıştır. Katılımcıların önerileri doğrultusunda sorular daha anlaşılır hale getirilmiştir. Daha sonra hazırlanan görüşme formu Eğitim Yönetimi, Ölçme Değerlendirme ve Türkçe dili uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve alınan öneriler doğrultusunda son şekline karar verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Seçilen örneklemdeki kişilerle görüşme yapmak için randevu talep edilmiş, randevu alınabilenlerle görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılmaya istekli kişilerin isimlerinin gizli tutulacağı, çalışmada kodlama yöntemi kullanılacağı ifade edilmiştir. Görüşmelerde tüm etik süreçlere özen gösterilmiştir.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada katılımcılarla yapılan bireysel görüşmeler, katılımcıların izni alınmak sureti ile ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Daha sonra görüşmelerin dökümleri yapılmış ve tek tek analiz edilerek kodlamalar yapılmıştır. Görüşme dökümleri, ilgili alan uzmanı tarafından görüşme kayıtlarına uygunluğu bakımından yeniden değerlendirilmiş ve görüşme dökümlerinin doğru olduğu onayı alınmıştır. Kodlama aşamasında daha önceden belirlenmiş kavramlara göre kodlama tekniği uygulanmıştır. Bu kodlama tekniği “araştırmanın temelini oluşturan bir kuram ya da kavramsal çerçevenin olduğu durumlarda kullanılmaktadır” (Strauss & Corbin, 1990’dan akt., Yıldırım & Şimşek, 2008, 165). Böylece katılımcılarla gerçekleştirilmiş olan görüşme dökümleri, önceden belirlenmiş olan kodlama listesine göre

analiz edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi ile betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. İçerik analizinde nitel araştırma paket programı NVIVO12'den yararlanılmıştır. Analiz aşamasında elde edilen veriler, kodlama listesinde yer alan alt-tema ve ana-tema altına yerleştirilmiştir. Son olarak, alt-tema ve ana-tema altına giren tüm ifadelerin frekans ve yüzdeleri belirlenerek tablo ile sunulmuştur. Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini artırmak için aşağıdaki uygulamalar gerçekleştirilmiştir:

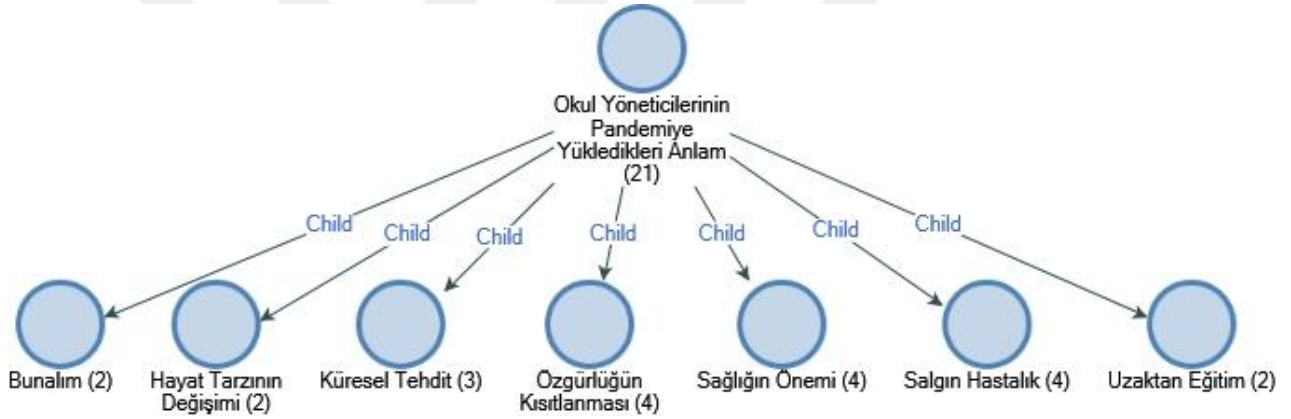
Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığı) artırmak için, görüşme formunu geliştirme sürecinde ilgili alanyazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. İçerik analizinde temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişki ile her temanın diğeriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Ayrıca veri toplamadan hemen sonra, ulaşılan sonuçlar ve yorumlar veri kaynakları ile teyit edilerek katılımcı teyidi sağlanmıştır. Diğer taraftan görüşmede kaydedilen bilgilerin bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda anlaşma imzalanması, karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli bir etken olacağı düşünülmektedir. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabiliirliğini) artırmak için, araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca hem olay ve olguların hem de onların değişkenlik gösteren özelliklerinin ortaya konabileceği amaçlı örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiş katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlılığını) artırmak için, bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde, araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir uzman ile ayrı ayrı kodlamalar yapılmıştır. Araştırmanın dış güvenirliliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için, araştırmacının tüm veri toplama araçlarını, ham verilerini, analiz aşamasında yaptığı kodlamaları ve rapora temel oluşturan algıları, notları, yazıları ve çıkarımları, dışarıdan bir uzmanın incelemesine sunarak teyit incelemesi yaptırılmıştır. Kodlamalarda katılımcılara sıra numarası verilmiştir. Örneğin; Okul Müdürü 1 = OM1 şeklinde gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1.Okul Yöneticilerinin Pandemiye Yükledikleri Anlam

Okul müdürlerinin “Pandemi ne ifade etmektedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar pandemi teması altında ele alınmıştır. Pandemi (f=21) teması altında; salgın hastalık (f=4), sağlığın önemi (f=4), özgürlüğün kısıtlanması (f=4), küresel tehdit (f=3), bunalım (f=2), uzaktan eğitim (f=2), hayat tarzının değişimi (f=2) alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Okul Müdürlerinin Pandemiye Yükledikleri Anlam

Okul müdürlerine göre pandemi; en çok salgın hastalık, özgürlüğün kısıtlanması, sağlığın önemi ve küresel tehdit; az da olsa bunalım, hayat tarzının değişmesi ve uzaktan eğitim ile ilişkilendirilmektedir. Pandemiye salgın hastalık olarak ifade eden bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmektedir.

Tüm dünyayı etkisi altına alarak milyonlarca insanın ölümüne neden olan hastalık (OM9).

Dünya üzerinde küreselleşme ile birlikte daha geniş alanlara yayılma imkânı bulan salgın hastalıklara verilen addır (OM15).

Pandemiye özgürlüğün kısıtlanması olarak ifade eden bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmektedir.

Pandemi özgürlüklerin kısıtlanması, insanların sosyal ilişkilerinin zayıflaması, içe kapanma, psikolojik bunalımların artması, Aileler arasında boşanmaların artması, eğitimin uzaktan verilmek zorunda kalması, ekonomik bunalım insanların işlerini kaybetmesi (OM7).

Pandemi benim için salgından çok kısıtlamak demek, fiziki sosyalleşmenin ve iletişimin sona ermesi demektir (OM13).

Pandemiye sağlığın önemi olarak ifade eden bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmektedir.

Sağlığın önemi ile birlikte özgürlüğün değerini anladım (OM1).

İnsanoğlunun çaresiz kaldığı sağlığın her şeyden önemli olduğunu hatırlamamıza neden olan büyük bir deneyim (OM8).

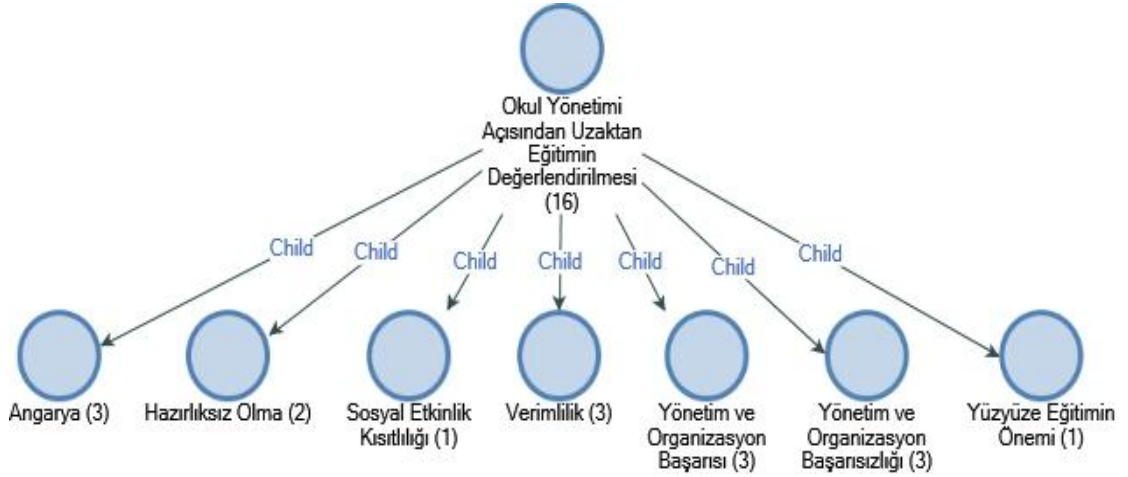
Pandemiye küresel tehdit olarak ifade eden bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmektedir.

Küresel bir tehdit. Ciddi bir sağlık kaygısı. Zorlu bir süreç (OM2).

Pandemi insanların doğal yaşam süreçlerini engelleyen, her an risk altında yaşamayı öğreten tüm insanlığın hep birlikte yaşadığı zor bir dönem (OM12).

4.2. Okul Yönetimi Açısından Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini okul yönetimi açısından nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar pandeminin anlam teması altında ele alınmıştır. Okul yönetimi açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi (f=16) teması altında; organizasyon ve yönetim başarısı (f=3), organizasyon ve yönetim başarısızlığı (f=3), angarya (f=3), verimlilik (f=3), hazırlıksız olma (f=2), yüz yüze eğitimin önemi (f=1), sosyal etkinlik kısıtlılığı (f=1) alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Okul Yönetimi Açısından Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi

Şekil 4.2 incelendiğinde; okul müdürleri uzaktan eğitim sürecini okul yönetimi açısından; en çok angarya ancak verimli bulmakla beraber, yönetim ve organizasyonda başarı kadar da başarısızlığın olduğu şeklinde değerlendirmektedir. Uzaktan eğitim sürecini okul yönetimi açısından angarya olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Okul yöneticilerinin iş gücü fazlasıyla artmıştır. Günlük olarak değişen şartları takip edebilmek için sosyal medya kullanımı sürekli artarak devam etmiştir (OM15).

İş yükü fazlasıyla artmıştır. Öğrenci, veli ve öğretmenle iletişim kurma noktasında alışık olmadık bir sistemle karşı karşıya olunmasının yanında okulların açılması noktasındaki belirsizlik ve okulun açılacakmış gibi hazırlıkların yapılması iş yükünü artırmıştır (OM16).

Uzaktan eğitim sürecini okul yönetimi açısından verimli olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yüz yüze eğitim kadar olmasa da verimli olmuştur (OM1).

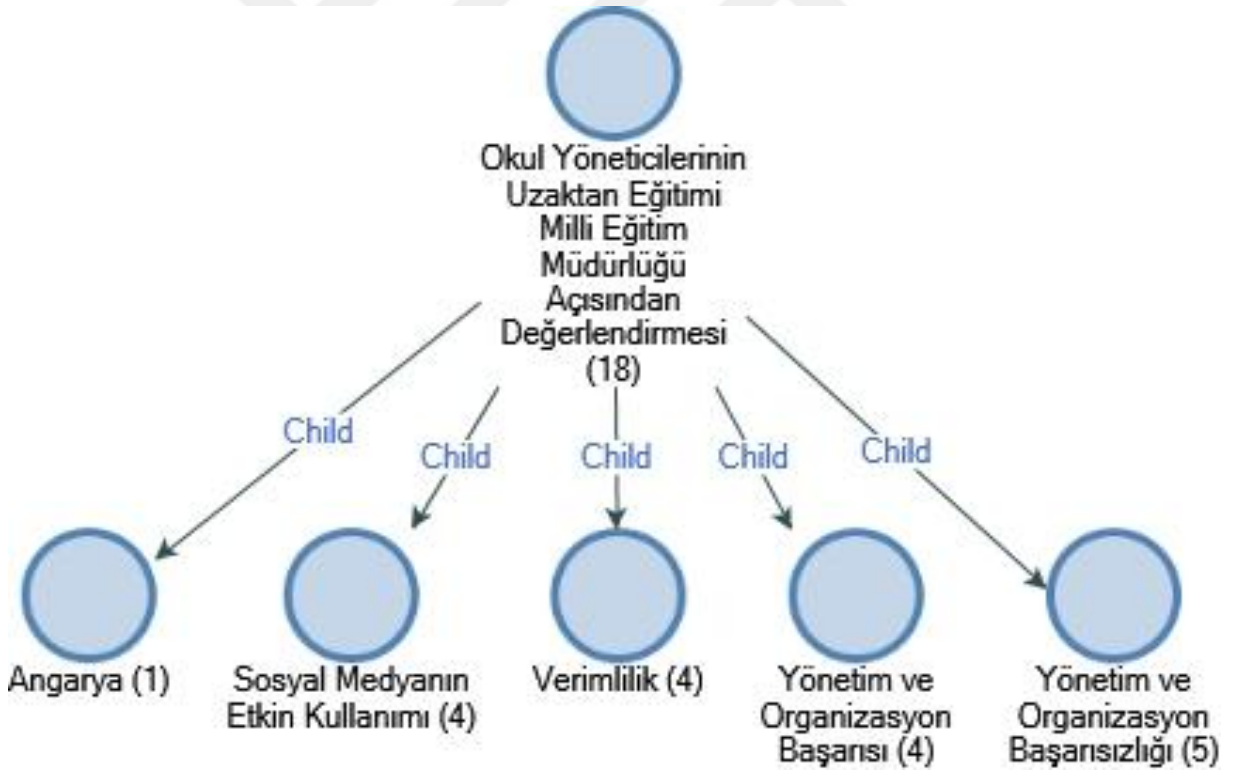
Vicdan ile imkân arasına sıkışarak yapılabileceğin en iyisini yapmaya çalışmak (OM14).

Uzaktan eğitim sürecini okul yönetimi açısından yönetim ve organizasyon başarısı olarak değerlendiren bir katılımcının görüşü “Okul yönetimi olarak güzel bir organizasyonla

sorunsuz yönetilebildiğini gördüm (OM3)” şeklinde iken, diğer bir katılımcı “Yöneticilik hayatımdaki en zor dönemi yaşıyorum. İmkânlar çerçevesinde bir şeyler yapmaya çalışsam da süreç buna izin vermiyor (OM9)” şeklinde düşüncelerini ifade etmektedir.

4.3. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Milli Eğitim Müdürlüğü Açısından Değerlendirmesi

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlükleri açısından nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar Milli Eğitim Müdürlüğü açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi teması altında ele alınmıştır. Milli Eğitim Müdürlüğü açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi (f=18) teması altında; yönetim ve organizasyon başarısı (f=5), yönetim ve organizasyon başarısızlığı (f=4), sosyal medyanın etkin kullanımı (f=4), verimlilik (f=4), angarya (f=1), alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Milli Eğitim Müdürlüğü Açısından Değerlendirilmesi

Şekil 4.3 incelendiğinde okul müdürleri uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlüğü açısından; yönetim ve organizasyonda başarı kadar başarısızlığın da olduğu görülmekte ancak okul müdürleri süreci verimli bulmakta aynı zamanda sosyal medyanın

etkin olarak kullanıldığını söylemektedir. Uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlüğü açısından yönetim ve organizasyon başarısı olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Güzel bir organizasyonla sorunsuz yönetilebileceğini gördüm (OM3).

Anlık gelişen durumlara karşı her daim planlama gayreti (OM8).

Uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlüğü açısından yönetim ve organizasyon başarısızlığı olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yüz yüze toplantıların yapılamaması, iletişimin Whatsapp, Bip gibi sosyal ağlar üzerinden yapılması, ileriye dönük sürekli belirsizlik olması, kafadaki soruların cevaplarının netlik kazanmaması olumsuz etkileridir (OM7).

Çok zor olmayan bir süreç olarak, işin sadece denetim ve istatistiksel yönüne bakan bir rol üstlendiler. Sosyal medya ve iletişim araçları ile süreci yönettiler. Okulların işleyişi, düzenin sağlanması, kriz yönetiminin bütün yükünü okul yönetimine atan bir kurum oldular (OM13).

Uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlüğü açısından verimli olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Süreçte okullar ile irtibatı, izlemeyi ve denetlemeyi gerçekleştirmişlerdir (OM6).

Her hangi bir sorun yok. Sms uygulamaları ve DYS son derecede sorunsuz çalışıyor (OM9).

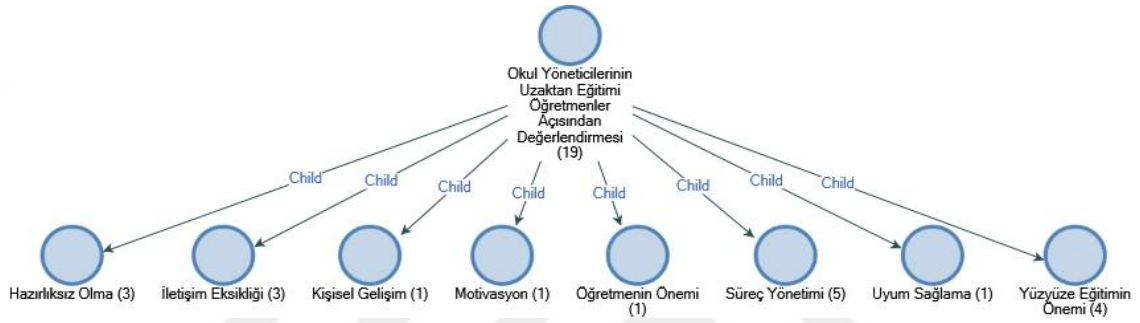
Uzaktan eğitim sürecini il/ilçe milli eğitim müdürlüğü açısından sosyal medyanın etkin kullanımı olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Sosyal medya üzerinden her an ulaşılabilir. Gece-gündüz olmaması (OM4).

Sosyal medya üzerinden, whatsapp, Bip gibi iletişim araçlarından gece gündüz 24 saat talimatlarla bu arada iç yazışma programları ve maillerle sürekli talimatnameler gönderilmiştir (OM15).

4.4. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğretmenler Açısından Değerlendirmesi

Okul müdürlerinin “Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar Milli Eğitim Müdürlüğü açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi teması altında ele alınmıştır. Öğretmenler açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi (f=19) teması altında; süreç yönetimi (f=5), yüz yüze eğitimin önemi (f=4), iletişim eksikliği (f=3), hazırlıksız olma (f=3), motivasyon (f=1), kişisel gelişim (f=1), öğretmenin önemi (f=1) ve uyum sağlama (f=1) alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğretmenler açısından Değerlendirmesi

Şekil 4.4 incelendiğinde okul müdürleri uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından değerlendirdiklerinde; en çok süreç yönetimi ve yüz yüze eğitimin önemi üzerinde durdukları görülmekle beraber, iletişim eksikliği ve hazırlıksız olma da önemli oranda ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından süreç yönetimi olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Okul yönetiminin daha ağır ve zor sürecini öğretmenler yaşadılar diye düşünüyorum. İmkânsızlıklarla imkânı var ettiler. Teknolojik olarak çok düşük olan öğrenci potansiyeli ile canlı ders ve uzaktan öğrenme modeli ile ilk kez karşı karşıya kalmalarına rağmen üst düzey bir gelişim, süreç yönetimi ve öğrenme ortamı oluşturdular. Uzaktan eğitim sürecini ve pandemi krizini en iyi öğretmenlerin yönettiğini düşünüyorum (OM13).

Öğretmenler fedakârca süreci takip ederek, verimli olmaya gayret göstermişlerdir (OM15).

Uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından yüz yüze eğitimin önemi olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Herkese yeterince ulaşılamaması ve göz teması olmaması açısından çok verimli olduğunu düşünmüyorum (OM14).

Öğretmenlerimizin eğitim öğretim işlerini evden yürütmesi alışılmadık bir gelişme olduğu için tabi ki zorlanmalar olmuştur. Sanal ortamda eğitim öğretim, öğrenci öğretmen ilişkisini zayıflatmış otorite boşluğu doğmuştur (OM16).

Uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından iletişim eksikliği olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Öğretmenler öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmakta zorlandılar. Orta ve uzun vadeli planlama yapmakta zorlandılar. Sürekli belirsizliklerin olması öğretmenler açısından olumsuz yönleridir. Teknolojik yeterliliğe sahip olmayan öğretmenler için zor bir süreç gerçekleşti (OM7).

Ne yazık ki iletişim çok azaldı (OM12).

Uzaktan eğitim sürecini öğretmenler açısından hazırlıksız olma olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

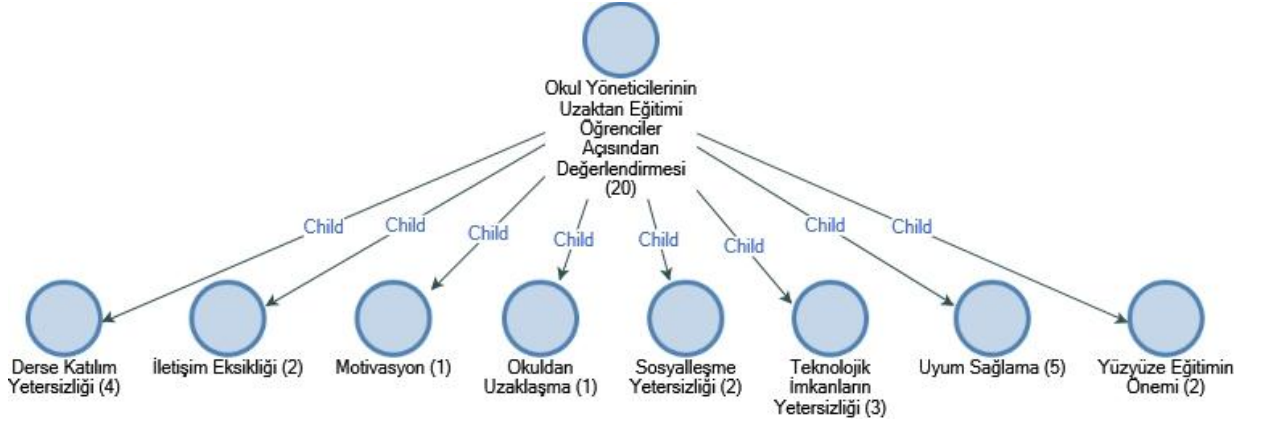
Öğretmenler uzaktan eğitim sürecine dâhil olduğu için daha önceden hiç kullanmadıkları bir sürü eğitim öğretim yöntemlerini denemek zorunda kaldılar (OM5).

Öğretmenler öğrenciler ve veliler ile iletişim kurmakta zorlandılar. Orta ve uzun vadeli planlama yapmakta zorlandılar. Sürekli belirsizliklerin olması öğretmenler açısından olumsuz yönleridir. Teknolojik yeterliliğe sahip olmayan öğretmenler için zor bir süreç gerçekleşti (OM7).

4.5. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğrenciler Açısından Değerlendirmesi

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini öğrenciler açısından nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar Milli Eğitim Müdürlüğü açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi teması altında ele alınmıştır. Öğrenciler açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi (f=20) teması altında; uyum sağlama (f=5), derse katılım yetersizliği (f=4), teknolojik imkanların yetersizliği (f=3), yüz yüze eğitimin önemi (f=2),

iletişim eksikliği (f=2), sosyalleşme yetersizliği (f=2) motivasyon (f=1) ve okuldan uzaklaşma (f=1) alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Öğrenciler Açısından Değerlendirmesi

Şekil 4.5 incelendiğinde okul müdürleri uzaktan eğitim sürecini öğrenciler açısından değerlendirdiklerinde; en çok uyum sağlama ve derse katılım yetersizliği üzerinde durdukları görülmekle beraber, teknolojik imkanların yetersizliği de önemli oranda ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecini öğrenciler açısından uyum sağlama olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yeni ve farklı bir durum olduğundan uyum sıkıntısı yaşanmıştır (OM1).

Öğrenciler için zor bir durum oldu. Sürekli ekran başında olmak zor bir süreçti (OM3).

Uzaktan eğitim sürecini öğrenciler açısından derse katılım yetersizliği olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Öğrenciler de sıkıldı bu süreçten. Bıkkınlık var ve okuldan soğudular. Derslere girmiyor büyük bir çoğunluğu. Veliler de çözüm bulamıyor (OM9).

İlkokul öğrencileri uzaktan eğitim derslerini titizlikle takip ederken ortaokul öğrencilerinde aynı duyarlılığı göstermemişlerdir (OM15).

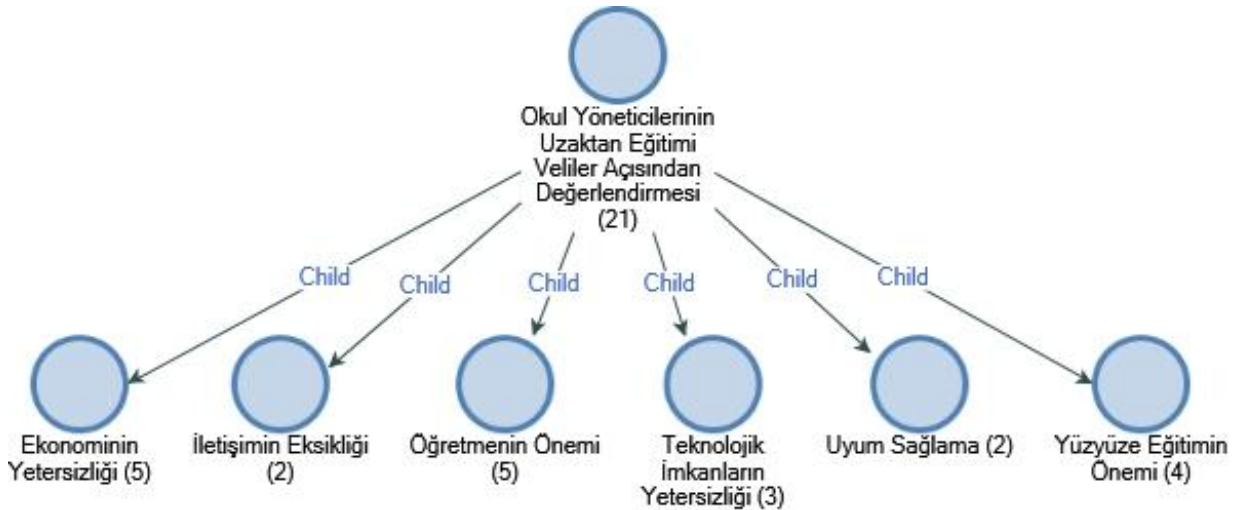
Uzaktan eğitim sürecini öğrenciler açısından teknolojik imkânların eksikliği olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Teknolojik sorunlar, ekonomik yetersizlikler ve ailevi ortamlar yüzünden derslere katılamayan ve süreçten uzaklaşan öğrenciler oldu. Ancak zamanla Milli Eğitim politikaları dezavantajlı öğrencilere tablet ve internet sağlayarak bu mağduriyeti azalttı. Öğrencilerin teknolojik imkânları arttıkça kendilerine güvenleri ve motivasyonları da arttı. Teknolojik sürece zamanla daha da ısındılar (OM2).

Öğrenciler uzaktan eğitim süreçlerinde telefonu, tableti, bilgisayarını, interneti olmayan öğrencilerde mağduriyetler oluştu. Öğrencinin teknoloji kullanımının da yeterli bilgi sahibi olmaması eğer onu destekleyecek birikim anne babasında da yok ise ciddi sıkıntılar yaşattı (OM7).

4.6. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Veliler Açısından Değerlendirmesi

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini veliler açısından nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar, veliler açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi teması altında ele alınmıştır. Veliler açısından uzaktan eğitimin değerlendirilmesi (f=21) teması altında; öğretmenin önemi (f=5), ekonominin yetersizliği (f=5), yüz yüze eğitimin önemi (f=4), teknolojik imkanların yetersizliği (f=3), iletişim eksikliği (f=2), ve uyum sağlama (f=2) alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitimi Veliler Açısından Değerlendirmesi

Şekil 4.6.İncelendiğinde okul müdürleri uzaktan eğitim sürecini veliler açısından değerlendirdiklerinde; en çok öğretmenin önemi, ekonominin yetersizliği, yüz yüze eğitimin önemi ve teknolojik imkanların yetersizliği olarak ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecini veliler açısından öğretmenin önemi olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Velilerin okula ve öğretmene verdiği önem ve değer arttı. Öğretmenin öğrenci üzerindeki etkisini daha iyi anladılar. Öğrencilerden çok okulun açılmasını istiyorlar. Okulun öğrenci için en güvenli ortam olduğunu anladılar (OM2).

Veliler okulun ve öğretmenin rolünü ve önemini çok daha iyi anladılar (OM8).

Uzaktan eğitim sürecini veliler açısından ekonominin yetersizliği olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Beklenmedik bir durum. Hazırlıksız ve imkân yetersizliği (OM1).

Hem maddi hem manevi sorumlulukları arttı. İnternet iletişim araçlarına fazla para ödemek, çocukların eğitimleriyle daha yakından ilgilenmek zorunda kaldılar (OM4).

Uzaktan eğitim sürecini veliler açısından yüz yüze eğitimin önemi olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Velilerimiz hala adapte olamamışlar. Bir an önce okulların açılmasını istiyorlar (OM6).

Her biri birer öğretmen rolü edindi. Evde okul ortamını yaşatmaya çalışıyorlar ancak yetemedikleri için çocuklarıyla hep bir gerginlik içindeler (OM9).

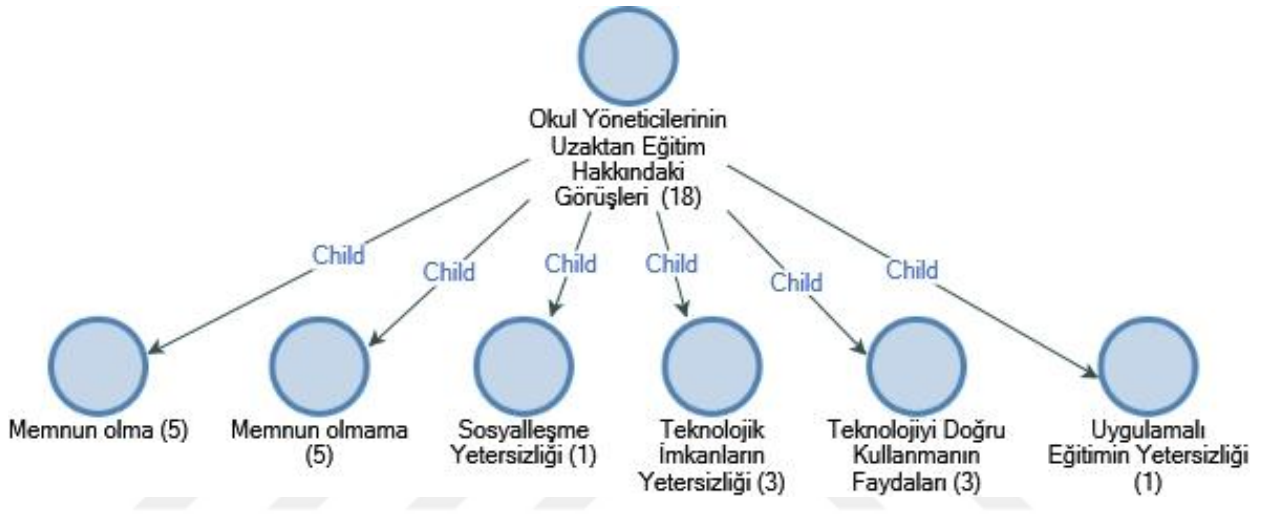
Uzaktan eğitim sürecini veliler açısından teknolojik imkân olarak değerlendiren katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

İmkânları oluşturmak zorluk oluşturuyor. Cihaz ve internet desteği gerektiriyor (OM3).

Teknolojik alt yapı ve birikime sahip olmayan velilerde ciddi sıkıntılar oluştu. Ekonomik sıkıntılarında yaşanması, işlerini kaybetmeleri, ailesel sıkıntılar ve boşanmalara kadar sorunlar yaşandı (OM7).

4.7. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları hakkında neler düşünüyorsunuz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar uzaktan eğitimin anlam teması altında ele alınmıştır. Okul yönetimi açısından uzaktan eğitim uygulamalarının değerlendirilmesi (f=18) teması altında; memnun olma (f=5), memnun olmama (f=5), sosyalleşme yetersizliği (f=1), teknolojik imkânların yetersizliği (f=3), teknolojiyi doğru kullanmanın faydaları (f=3), uygulamalı eğitimin yetersizliği (f=1), alt temaları yer almaktadır. (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri

Şekil 4.3. İncelendiğinde; okul müdürlerinin uzaktan eğitim uygulamaları hakkında iki farklı görüşte olduğu görülmüştür. Uygulamadan memnun olan okul müdürleri kadar memnun olmayanlar da vardır. Öte yandan okul müdürleri teknolojiyi doğru kullanmanın faydalı olduğunu savunurken, teknolojik imkânların yetersizliğinden yakınmışlardır. Uzaktan eğitim uygulamalarından memnun olmayan bazı katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

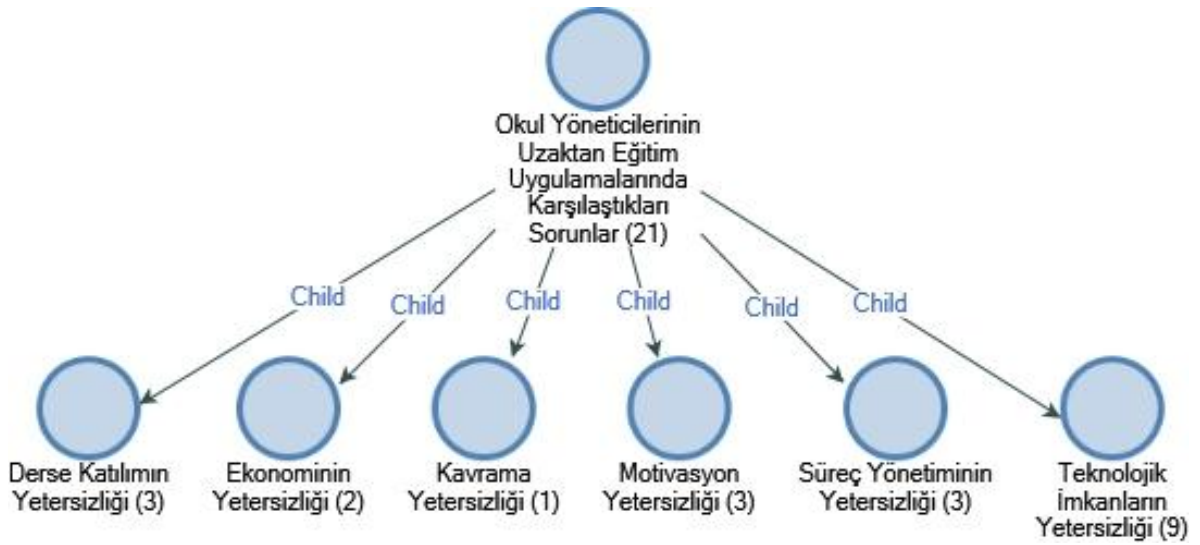
Uzaktan eğitim her zaman olmaz. Uygulama ve beceri dersleri için olumlu geçmedi. Birinci sınıflarda uzaktan eğitim olmaz. Yüz yüze eğitim zorunlu. (OM4).

Tamamen yetersiz bir uygulama olduğunu ve öğrencilerin duygusal gelişimlerini tamamen durdurduğunu düşünüyorum. Çünkü çocuklar birbirleriyle hiçbir şekilde oynayamadılar. (OM5).

Uzaktan eğitim uygulamaları oldukça verimsiz ve öğrencilerin takibi daha zor. (OM11).

4.8. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar

Okul müdürlerinin “*Pandemi döneminde uzaktan eğitim açısından karşılaştığınız sorunlar hakkında neler düşünüyorsunuz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar uzaktan eğitimin anlam teması altında ele alınmıştır. Okul yönetimi açısından uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi (f=21) teması altında; derse katılımın yetersizliği (f=3), ekonominin yetersizliği (f=2), kavrama yetersizliği (f=1), motivasyon yetersizliği (f=3), süreç yönetiminin yetersizliği (f=3), teknolojik imkanların yetersizliği (f=9), alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8. Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar

Şekil 4.8. incelendiğinde; okul müdürlerinin büyük çoğunluğu teknolojik imkanların yetersiz olduğu görüşündedir. Bazı okul müdürleri teknolojik yetersizlikleri ekonomik nedenlere dayandırmaktadır. Ayrıca okul müdürleri uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci motivasyonunda yetersiz kaldığı ve derse katılımın istenilen düzeyde olmadığını belirtmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamalarında motivasyon yetersizliği olduğunu düşünen bazı katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Öğrenci motivasyonu yetersizdi. Öğrenciler konuları kavramada zorlandılar (OM1).

Öğrencilerin zaman zaman motivasyonlarının düşmesi, öğretmenlerin zaman zaman motivasyonunun düşmesi, ara sıra teknik konulardan kaynaklı iletişimde kopmaların yaşanması, bazı velilerin ve öğrencilerin ilgisizliği, teknolojik imkânlardan yoksun öğrenciler başlıca sorunlardandı (OM15).

Uzaktan eğitim uygulamalarında teknolojik imkânların yetersiz olduğunu düşünen bazı katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

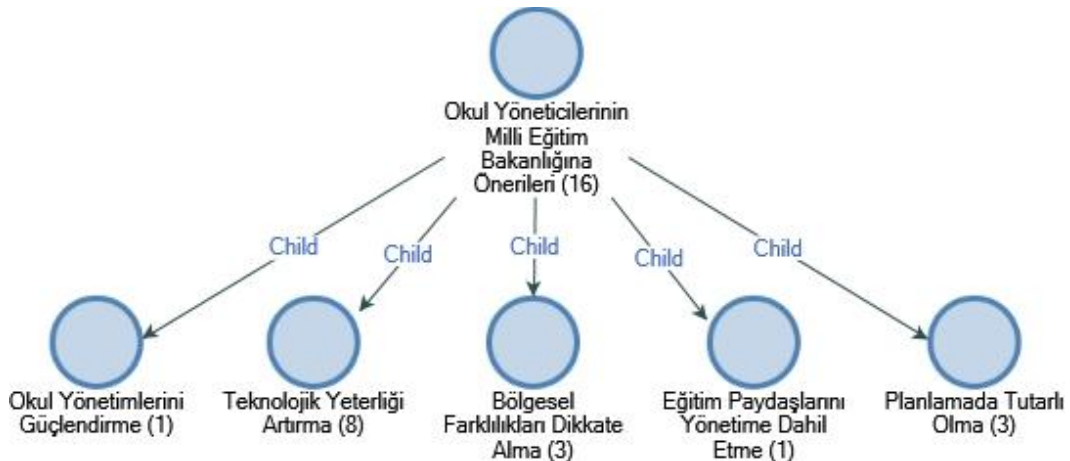
Okulların teknolojik alt yapısının canlı dersi okuldan yapmaya elverişli olmaması, öğrencilerimizden cep telefonu, tablet, bilgisayar, internet gibi imkânlara sahip olmayanların bulunması, öğretmenlerin uzaktan eğitim yapacak teknolojik bilgi ve birikime sahip olmadan uzaktan eğitim faaliyetlerine başlanması gibi sorunlar ile karşılaşıldı. Bu sorunların bazı öğrencilerde çözülemediği; bir telefonu birkaç kardeşin ortak kullanmak zorunda kalması gibi sorunlar hala devam etmektedir (OM7).

İnternet altyapısının yetersizliği ve teknolojik araçların yetersizliği süreci çok zorladı. Böyle bir sürece hazırlıksızdık (OM6).

En önemli sorun tabi ki bağlantı sorunları oldu. Herkesin yeteri kadar alt yapısı yoktu. Eba destek noktaları ve tablet dağıtımları ile bu sorun kısmen çözüldü. Öğrencilere ulaşma diğer bir sorundu. Velilerin ilgisizliği de bu süreçte yaşanan en büyük sorundu (OM8).

4.9. Okul Yöneticilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Önerileri

Okul müdürlerinin “*Millî Eğitim Bakanlığına ne gibi önerileriniz olabilir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar Millî Eğitim Bakanlığına Öneriler teması altında ele alınmıştır. Okul müdürlerinin Millî Eğitim Bakanlığına önerilerinin değerlendirilmesi (f=16) teması altında; bölgesel farklılıkları dikkate alma (f=3), eğitim paydaşlarını yönetime dâhil etme (f=1), okul yönetimlerini güçlendirme (f=1), planlamada tutarlı olma (f=3), teknolojik yeterliği artırma (f=3), alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Okul Yöneticilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Önerileri

Şekil 4.9. incelendiğinde; okul müdürleri büyük çoğunlukla, Millî Eğitim Bakanlığında mevcut teknolojik yeterliği artırmalarını talep etmektedir. Bunun yanında bakanlığın planlamada tutarlı olması ve bölgesel farklılıkların dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Az da olsa eğitim paydaşlarını yönetime dâhil etme ve okul yönetimini güçlendirme yönünde öneriler verilmiştir. Bölgesel farklılıkların dikkate alınması yönünde görüş bildiren katılımcıların ifadesi aşağıda yer almaktadır.

Bölgesel farklılıkların dikkate alınmasını öneririm (OM5).

Bu süreci etkili bir şekilde yönetmek idarecilere düşüyor. Bu sebeple okul yöneticilerinin liderlik vasfını güçlendirecek şekilde, okul yöneticisinin öğretmen-öğrenci-veli arasında kalmaması için, okul yöneticilerine daha geniş yetkiler verilebilir. Çünkü her okulun bulunduğu ortama göre farklılaşan okul iklimi sürecin sağlıklı yürümesi için farklı önlemler alınmasını gerektirebilir. Okul yöneticisi bu noktada karar verici olmalıdır (OM2)

Türkiye genelinde öğleye kadar temel derslerin sayıca arttırılmış televizyon kanalları üzerinden verilmesi ve bu sürecin velilere daha iyi anlatılması gerekir. Tüm Türkiye’de bu konuda seferberlik ilan edilmelidir. Böylece evinde internet olmayan öğrencilerinde sürece dâhil edilerek öğrenciler arasında tam bir eşitliğin sağlanması gerekir. Öğleden sonra da etüt şeklinde uzaktan eğitim derslerinin verilmesi iyi olacaktır (OM15).

Teknolojik yeterliği artırma önerisinde bulunan katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Teknolojik altyapının güçlendirilmesi gerekir. (OM6).

Okulların teknolojik alt yapı olarak uzaktan eğitim yapılacak şekilde donanım ve internet altyapı sorunlarının çözülmesi, Fatih projesinin ilkokullarda da sürat ile tamamlanması gerekir (OM7).

Alt yapı imkânları ve öğretmenlerin şartları daha iyi hale getirilebilir (OM8).

Altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir (OM11).

Altyapı sorunlarının ivedilikle çözülmesi gerekir (OM16).

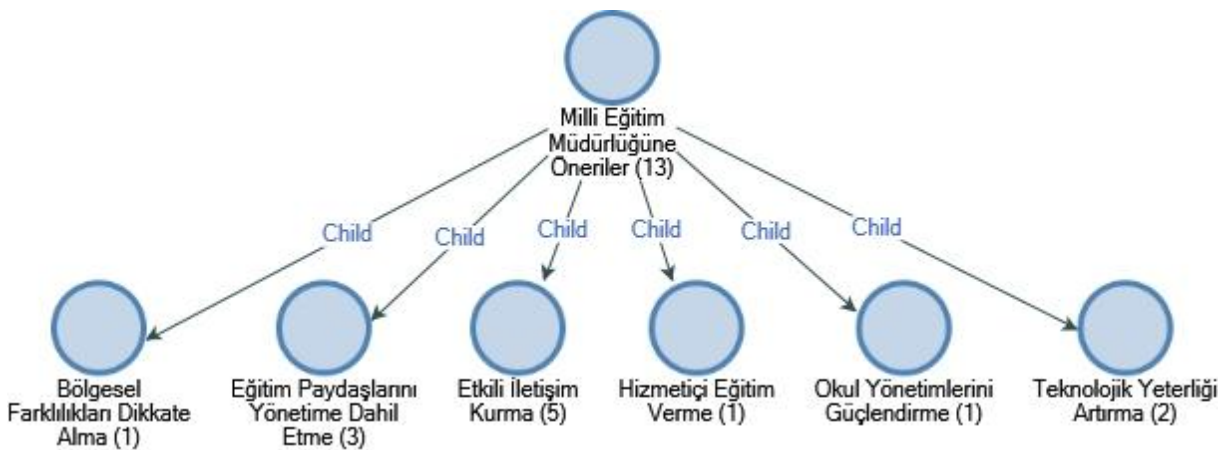
Alınan kararların sürekli değişmemesi gerekir. Maddi durumu kötü öğrencilere yapılan tablet ve internet yardımı sayısı artırılmalıdır (OM12).

Altyapı ve planlama, gerçekleri görme, bölgesel farklılıkları ayırt etme ve gerekli bütçeyi ayırma konusunda önerilerimi sıralayabilirim (OM4).

Türkiye genelinde öğleye kadar temel derslerin sayıca arttırılmış televizyon kanalları üzerinden verilmesi ve bu sürecin velilere daha iyi anlatılması gerekir. Tüm Türkiye’de bu konuda seferberlik ilan edilmelidir. Böylece evinde internet olmayan öğrencilerinde sürece dâhil edilerek öğrenciler arasında tam bir eşitliğin sağlanması gerekir. Öğleden sonra da etüt şeklinde uzaktan eğitim derslerinin verilmesi iyi olacaktır. (OM15).

4.10. Okul Yöneticilerinin İl Milli Eğitim Müdürlüklerine Önerileri

Okul müdürlerinin “İl Milli Eğitim Müdürlüklerine ne gibi önerileriniz olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar İl Milli Eğitim Müdürlüklerine Öneriler teması altında ele alınmıştır. Okul müdürlerinin İl Milli Eğitim Müdürlüklerine sundukları önerilerin değerlendirilmesi (f=13) teması altında; bölgesel farklılıkları dikkate alma (f=1), eğitim paydaşlarını yönetime dâhil etme (f=3), etkili iletişim kurma (f=5), hizmet içi eğitim verme (f=1), okul yönetimlerini güçlendirme (f=3), teknolojik yeterliği artırma (f=2), alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4.10. Okul Yöneticilerinin İl Milli Eğitim Müdürlüklerine Önerileri

Şekil 4.10. İncelendiğinde; okul müdürleri İl Milli Eğitim Müdürlüklerine en çok etkili iletişim kurmaları, eğitim paydaşlarını yönetime dâhil etmeleri ve teknolojik yeterliği

artırmaları yönünde öneriler sunmuştur. Ayrıca İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin bölgesel farklılıkları dikkate almasını, okul yönetimlerinin güçlendirilmesini ve hizmet içi eğitim vermelerini talep etmişlerdir. İl Milli Eğitim Müdürlüklerine etkili iletişim kurmaları önerisini sunan katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Okul müdürleri ile sağlıklı iletişim kurmaları gerekir. (OM1).

İletişim aksaklıklarını ortadan kaldırmalıdır. (OM3).

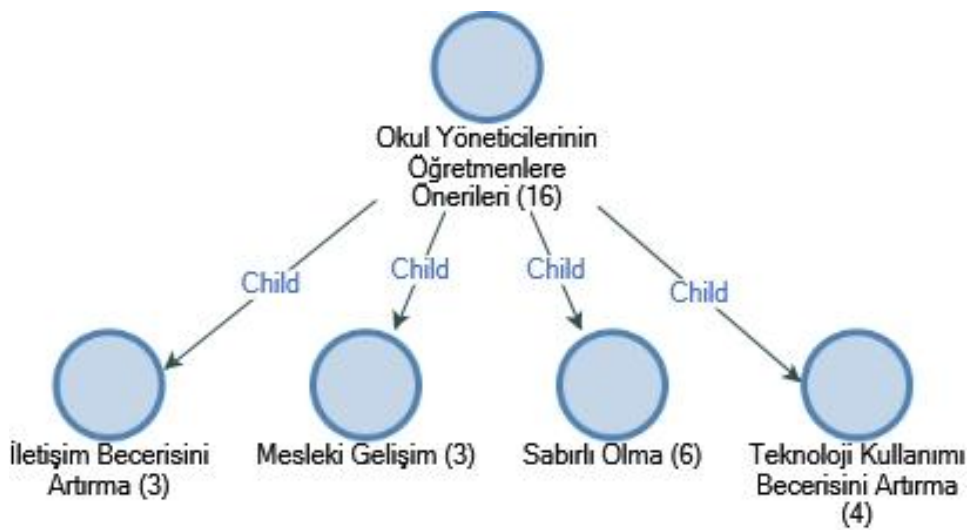
Okul yöneticileri iyi güçlü iletişim kurmalıdırlar. (OM4).

Okul müdürleri ile sağlıklı ve yapıcı iletişim kurulmalıdır. (OM11)

İl Milli Eğitim Müdürlükleri, okul müdürleri ve öğretmenlerle daha yapıcı iletişim kurmalıdırlar. (OM16).

4.11. Okul Yöneticilerinin Öğretmenlere Önerileri

Okul müdürlerinin “Öğretmenlere ne gibi önerileriniz olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar Öğretmenlere Öneriler teması altında ele alınmıştır. Okul müdürlerinin öğretmenlere sundukları önerilerin değerlendirilmesi (f=16) teması altında; mesleki gelişim (f=3), iletişim becerisini artırma (f=3), sabırlı olma (f=6), teknoloji kullanımı becerisini artırma (f=4), alt temaları yer almaktadır. (Şekil 4.11).

Şekil 4.11.Okul Yöneticilerinin Öğretmenlere Önerileri

Şekil 4.11. İncelendiğinde; okul müdürleri öğretmenlere en çok sabırlı olmalarını ve teknoloji kullanımı becerilerini artırmalarını önermişlerdir. Okul müdürleri öğretmenlerin mesleki gelişimlerine önem vermeleri gerektiğini ve iletişim becerilerini artırmalarını önermişlerdir.

Öğretmenlere mesleki gelişim öneren katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

En büyük önerim mesleki profesyonellik algılarını güçlendirmeleri yönünde olacaktır. Çünkü öğretmenlik büyük bir sorumluluk işidir. Daha disiplinli ve empatik olmalıdırlar. Çocuklarının nasıl bir öğretmeni olmasını istiyorlarsa kendilerini de bizzat öyle davranmalıdırlar. Okul tarafından yapılan planlama ve kararlara uymalıdırlar (OM2).

Öğretmenler teknoloji konusunda hizmet içi eğitim almalıdırlar. (OM6).

Öğretmenlerin çağımızın gerektirdiği teknolojik bilgi birikimini mutlaka sağlamaları, elektronik materyal üretimi konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. (OM7).

Öğretmenlere sabırlı olmalarını öneren katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Sürecin geçici olduğunun farkına vararak sabırla çalışmalarını bekliyorum. (OM5).

Benim yaşadığım sıkıntıların kat ve kat fazlasını onlar yaşıyor. Online eğitim yapmak son derece zor. İyice bunaldılar. Daha sabırlı olmalarını öneririm. (OM9).

Öğretmenler bilgisayarda kendilerini yıpratıyorlar. Alınabilecek ufacık bir fayda için onca emek, onca çaba. Sabırla çalışmalarına devam etmelerini diliyorum. (OM10).

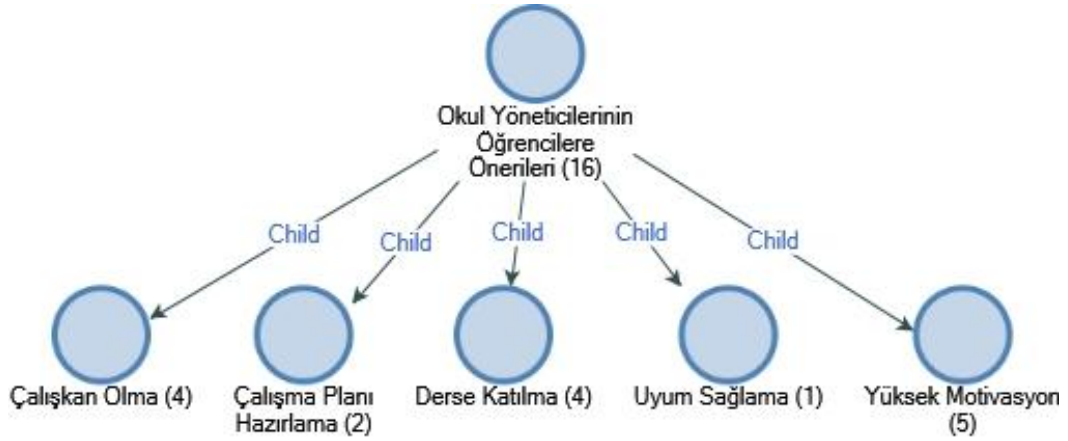
Motivasyonlarını bozmadan aynı gayretle çalışmalarına devam etmelerini diliyorum. (OM11).

Gayretli çalışmalarına sabırla devam etmelerini öneriyorum. (OM12).

Vicdan ve sabırla çalışmalarına devam etmelerini öneriyorum. (OM14).

4.12. Okul Yöneticilerinin Öğrencilere Önerileri

Okul müdürlerinin “Öğrencilere ne gibi önerileriniz olabilir? ” sorusuna verdikleri yanıtlar Öğrencilere Öneriler teması altında ele alınmıştır. Okul müdürlerinin öğrencilere sundukları önerilerin değerlendirilmesi (f=16) teması altında; çalışkan olma (f=4), çalışma planı hazırlama (f=2), derse katılma (f=4), uyum sağlama (f=1), yüksek motivasyon (f=5), alt temaları yer almaktadır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Okul Yöneticilerinin Öğrencilere Önerileri

Şekil 4.12. İncelendiğinde; okul müdürleri öğrencilere en çok yüksek motivasyon taşımalarını, derse katılmalarını ve çalışkan olmalarını önermişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerden çalışma programı hazırlamalarını ve uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamalarını istemişlerdir.

Öğrencilere derse katılma önerisinde bulunan katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrenciler çevrimiçi olarak derslere sürekli katılmalıdırlar. (OM1).

Planlı bir şekilde derslere katılım göstermelidirler. (OM3).

Sürece bir an önce uyum sağlamalı ve derslere mutlak katılmalıdırlar. (OM5).

Sürece bütün öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır. (OM16).

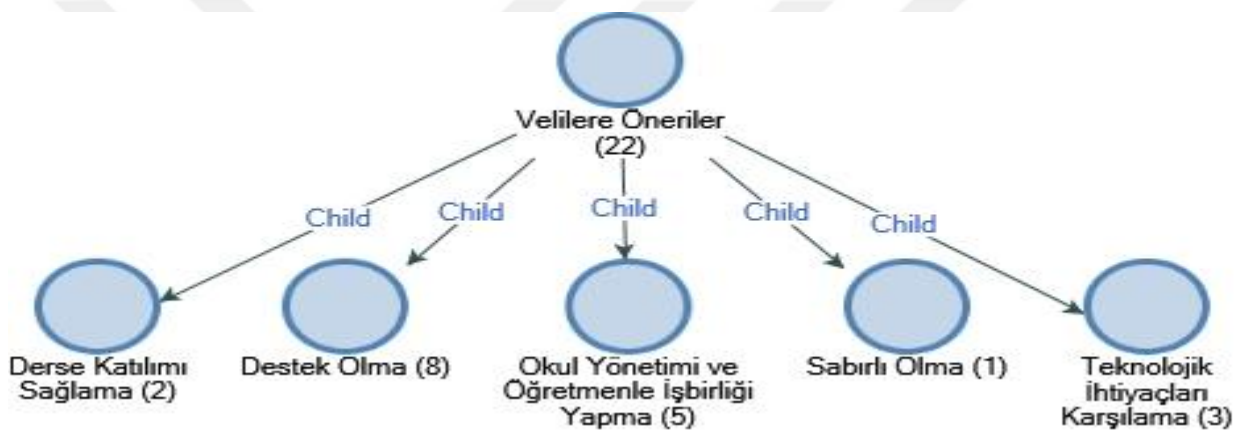
Öğrencilere çalışma planı hazırlamalarını öneren katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

İmkânsızlıkları olanlar dışında her öğrenci uzaktan eğitim sürecinde bilgisayarı sınıfı olarak görmeli ve zamanı gelince hazırlıklı bir şekilde ekran başında olmalıdırlar. Bununla ilgili olarak ders programlarına ve aile ortamlarına göre günlük uyku, ders çalışma, aktivite vs. rutinlerini aileleri ile birlikte uygun şekilde planlamalı ve plana uyma konusunda öz disiplin kazanmaya çalışmalıdırlar. (OM2).

Planlı bir şekilde derslere katılım göstermelidirler. (OM3).

4.13. Okul Yöneticilerinin Velilere Önerileri

Okul müdürlerinin “Velilere ne gibi önerileriniz olabilir? Açıklar mısınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar Velilere Öneriler teması altında ele alınmıştır. Okul müdürlerinin velilere sundukları önerilerin değerlendirilmesi (f=22) teması altında; derse katılımı sağlama (f=2), destek olma (f=8), okul yönetimi ve öğretmenle iş birliği yapma (f=5), sabırlı olma (f=1), teknolojik ihtiyaçları karşılama (f=3), alt temaları yer almaktadır. (Şekil 4.13).

Şekil 4.13.Okul Yöneticilerinin Velilere Önerileri

Şekil 4.13. incelendiğinde; okul müdürleri velilere en çok öğrencilerine destek olmalarını, okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği yapmalarını ve öğrencilerinin bu süreçteki teknolojik ihtiyaçlarını karşılamalarını önermişlerdir. Velilere okul yönetimi ve velilerle işbirliği yapma önerisinde bulunan katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Velilere bu süreçte öğrenci gereksinimleri için ödeme yapılmalıdır. Veliler de öğrencilerinin teknolojik araç-gereç eksiklerini gidermelidirler. Öğrencilerin derse katılacağı ortamı hazırlamalıdır. Veliler öğretmen ve okul idaresi ile işbirliği içinde olmalıdırlar. Veliler bu süreçte bilgilendirme programları ile desteklenmelidir. (OM4).

Veliler, öğretmenler ve okul idaresi ile birlikte iş birliği halinde olup öğrencilerini desteklemelidir. (OM11).

Öğrencilerin öğretmen, veli ve okul işbirliğinde süreçten kopmamaları için bilinçli hareket etmeleri gerekmektedir. (OM15).

Veliler öğrencilerin derse katılımını mümkün olduğunca takip edip, aksamalarla ilgili okul idaresini zamanında bilgilendirmelidir. Öğrencilerin uzaktan eğitim ders süreçlerine göre ev içindeki bazı rutinleri yeniden düzenlenmeli ve gözden geçirilmelidir. Sınıf öğretmenlerinden gelen bilgilendirmeler sıkı takip edilmelidir. Zaman zaman öğrencisinin süreç hakkındaki duygu ve düşüncelerini paylaşmalı, gerekli gördüklerini okul rehber öğretmenlerine iletmelidirler. Sonuçta bu süreç içerisinde öğrenci fiziksel olarak sınıf ortamında değil, ev ortamındadır. Ev ortamında öğrenciyi en iyi gözlemleyecek kişi öğrenci velisidir. (OM2).

Velilere bu süreçte öğrenci gereksinimleri için ödeme yapılmalıdır. Veliler de öğrencilerinin teknolojik araç-gereç eksiklerini gidermelidirler. Öğrencilerin derse katılacağı ortamı hazırlamalıdır. Veliler öğretmen ve okul idaresi ile işbirliği içinde olmalıdırlar. Veliler bu süreçte bilgilendirme programları ile desteklenmelidir. (OM4).

Velilere öğrencilerinin teknolojik ihtiyaçlarını karşılama önerisi sunan katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Veliler öğrencileri sıkı takip etmeli ve ihtiyaçlarını giderme konusunda çalışmalıdırlar. (OM3).

Velilere bu süreçte öğrenci gereksinimleri için ödeme yapılmalıdır. Veliler de öğrencilerinin teknolojik araç-gereç eksiklerini gidermelidirler. Öğrencilerin derse katılacağı ortamı hazırlamalıdır. Veliler öğretmen ve okul idaresi ile işbirliği içinde olmalıdırlar. Veliler bu süreçte bilgilendirme programları ile desteklenmelidir. (OM4).

Velilerimizin marka peşinde olmayı bırakmaları işlerini görebilecek teknolojik araçları alarak öğrencilerinin eğitim imkânlarından en iyi şekilde faydalanmalarını sağlamaları gerekmektedir. (OM7).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmada pandemiden kaynaklı olarak özgürlüğün kısıtlandığı algısının oluştuğu görülmektedir. Buna bağlı bu araştırmada olarak okul yöneticilerinin yaşam tarzlarına yönelik yeni kararlar aldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada pandemiden kaynaklı olarak bireylerde ruhsal sorunların ortaya çıkabildiği de elde edilmiştir.

Araştırmada pandemi sürecinde yönetim ve organizasyonu başarılı bulan okul müdürleri olduğu gibi eleştiren okul müdürlerinin olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu sürece hazırlıksız yakalandığı düşünülerek yüz yüze eğitimin önemine de değinilmektedir. Bu süreçte Milli Eğitim Müdürlüklerinin sosyal medyayı etkin kullandığı ve verimli çalışmalar yaptığı görülse de okul müdürleri Milli Eğitim Müdürlüklerini yönetim ve organizasyon açısından çoğunlukla başarısız bulmaktadır. Yönetim ve organizasyonu başarılı bulan okul müdürlerinin de olduğunu göz önüne alındığında uzaktan eğitim sürecinde ilçeler arasında organizasyon farklılıkları olduğunu söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre öğretmenler bu dönemde süreci yönetmekte zorlanmışlardır. Okul müdürleri bu durumu öğretmenlerin öğrencilerle iletişimde zorlanmalarına ve uzaktan eğitime hazırlıksız olmalarına dayandırmaktadır. Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamakta zorlandıkları ve yapılan derslere katılımlarının yeterli düzeyde olmadığı elde edilmiştir. Bu durumun en önemli nedenleri arasında öğrencilerin teknolojik imkânlarla ulaşamaması ve iletişimde yaşanan eksiklikler gelmektedir. Uzaktan eğitimin temelinde teknolojik materyallerin öneminin büyük olduğu bu yetersizliklerin öğrencilerin derslere olan motivasyonunu da düşürdüğü söylenebilir. Aynı zamanda ekonomik gelirleri yetersiz olan velilerin de bu süreçte zorlandıkları dolayısı ile öğretmenlerin değerini daha iyi anladıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada okul yöneticilerinin uzaktan eğitim uygulamalarından memnun oldukları ölçüde olmadıkları da görülmüştür. Uzaktan eğitim uygulamalarındaki en önemli eleştiri

teknolojik imkânlarının yetersizliğidir. Öte yandan imkânlar sınırlı olsa da teknolojiyi doğru kullanmanın eğitim paydaşlarına bu dönemde fayda sağladığı görülmüştür. Ayrıca araştırmada uygulamalı eğitimin yetersizliği ve buna bağlı olarak sosyalleşmenin azaldığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunların başında teknolojik imkânların yetersizliğinin geldiği görülmektedir. Ayrıca okul müdürleri sürecin yönetilmesinde sınırlı kaldığını dolayısıyla öğrencilerin motivasyonlarının ve derse katılımlarının düşük düzeyde olduğunu da eklemektedir. Bu sürecin öğrencilerin öğrenmesini olumsuz etkilediğini de eklemektedirler.

Araştırmadan elde edilen başka bir öneriye göre MEB okulların teknolojik yeterliğini artırmalıdır. MEB'in planlamada tutarlı olması ve bölgesel farklılıkları dikkate alması önerilmektedir. Öte yandan okul yöneticilerinin uzaktan eğitim uygulamaları yönetilirken tüm paydaşların yönetime dâhil edilmesini ve buna bağlı olarak okul yönetimlerinin güçlendirilmesini istedikleri de elde edilmiştir. Okul yöneticilerinin Milli Eğitim Müdürlüklerinden de benzer taleplerinin olduğu görülmüş ve onlardan etkili iletişim kurmalarını istedikleri tespit edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin süreci sabırla tamamlamaları ve iletişim becerilerini artırmaları gerektiği elde edilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimin temelini oluşturan teknolojik araçları kullanma becerilerini artırmaları gerektiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim göstermelerinin önemli ve gerekli olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre öğrenciler yüksek motivasyon halinde olmalı ve çok çalışmalıdır. Öğrencilerin bu bağlamda yüksek motivasyon halini koruyarak derse katılım sağlamaları gerektiği de bu araştırmada elde edilmiştir. Öte yandan öğrencilerin sürece direnç göstermeden mevcut şartlar altında uyum sağlamaları ve kendilerine uygun bir çalışma programı hazırlamalarının gerekliliği görülmüştür.

5.2. Tartışma

Bu araştırma okul müdürlerinin Covid-19 pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşlerini incelemektedir. Araştırmada okul müdürlerinin uzaktan

eğitim sürecini hem kendilerinin hem de diğer paydaşlar açısından değerlendirmeleri, tespitleri, uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar, öğretmen, veli ve öğrenciden Millî Eğitim Bakanlığına önerileri yer almaktadır.

Bu araştırma da uzaktan eğitimde karşılaşılan en önemli sorunlardan bazıları teknolojik yetersizliklerdir. Öğrencilerin uzaktan eğitim süresince motivasyonları düşük olmuştur. Uzaktan yapılan derslere katılım istenilen düzeye ulaşmamıştır. Benzer bir çalışma olan Han, Demirbilek ve Demirtaş (2021) yaptıkları araştırmada birçok öğrencinin teknolojik araçlara sahip olmadığını, internet erişiminde zorlukların yaşandığını ve motivasyon kaybı yaşayan öğrencilerin derse katılımlarının düşük olduğunu bulmuşlardır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; velilerin ekonomik durumları ve ailelerin sahip oldukları teknolojik araçlar yetersiz bulunmuş, Milli Eğitim Bakanlığının ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin bu eksiklikleri gidermesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Yaptıkları araştırmada uzaktan eğitimde en önemli sorunun imkânsızlığa bağlı fırsat eşitliği olduğunu ve bunu gidermek için gerekli desteğin öğrenci ve velilere yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada teknolojiyi doğru kullanmanın faydalı olduğu dolayısı ile teknolojinin eğitimin önemli bir parçası haline geldiği tespit edilmiştir. Bununla beraber teknolojinin eğitim içerisindeki önemi üzerinde farkındalığın artması ve teknoloji becerilerinin artırılması gerektiğini bulmuşlardır. Her iki araştırmanın bulguları ve önerileri örtüşmektedir (Özdoğan, 2020, s. 19).

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenler ve öğrenciler uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanmış ve motivasyon eksikliği yaşanmıştır. Duman (2020), uzaktan eğitimin öğretmen adayları tarafından değerlendirildiği çalışmasında, uzaktan eğitimde hem öğrencilerin kendi arasında hem de öğrenci ve öğretmen arasında etkileşim azlığı yaşandığını ve bu durumda motivasyon kaybına yol açtığını bulmuştur. Her iki araştırmada da uzaktan eğitime kıyasla yüz yüze eğitimin öğrencinin motivasyonunu canlı tutma konusunda daha iyi olduğu elde edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin teknoloji kullanımı becerilerinin artırılması gerekmektedir. Araştırmada okul müdürleri MEB bünyesinde teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gerektiğini önermektedir. Benzer şekilde öğretim elemanları ile yaptığı çalışmada, uzaktan eğitimde karşılaşılan en önemli

sorunlardan biri olarak teknolojik ve kullanılan programlar için teknik destek ihtiyacı olarak tespit etmiştir (Sayan, 2020, s. 45).

5.3. Öneriler

5.3.1. Uygulayıcıya Yönelik Öneriler

1. MEB uzaktan eğitim için tüm paydaşlara teknolojik materyal desteği sağlamalıdır.
2. MEB planlama yaparken bölgesel farklılıkları dikkate almalıdır.
3. MEB teknoloji kullanımı becerileri konusunda öğretmenlerin mesleki gelişimlerini artırmalıdır.
4. İl/İlçe MEM eğitim paydaşlarını süreç yönetimine dâhil etmelidir.

5.3.2. Araştırmacıya Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmada okul müdürlerinin pandemi döneminde uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri nitel olarak incelenmiştir. Başka bir araştırma nicel yöntemle veya karma yöntemle yapılabilir.

2. Bu araştırma Antalya ili beş merkez ilçesindeki okul müdürlerinin katılımıyla yapılmıştır. Başka bir araştırma daha geniş ölçekte yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan Eğitim Yoluyla Yabancı Dil Öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 92-95.
- Ağır, F. (2007). Özel Okullarda ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, 3(4), 20-22.
- Alkan, C. (1987). *Açık Öğretim:Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi*. . Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Arar, A. (1999). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi,. *Ankara Üniversiteki Dergisi*, 4(5), 20-25.
- Balcı, Y. (2019). Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(9), 40-58.
- Balım, A. G., Altay, E. , & Öztaş, B. (2022). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerle yapılan çalışmaların incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 62, 503-526
- Bilgin, E. (2022). Pandemi Sürecinde Türkiye'deki Uzaktan Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 6(8), 20.
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi. *Türkiye'de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*. <http://inet-tr.org.tr/inetconf17/bildiri/26.pdf> adresinden alınmıştır.
- Dünya Sağlık Örgütü: Kovid-19'da çiçek hastalığı gibi küresel bir dayanışma sınavı (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunya-saglik-orgutu-kovid-19-da-cicek-hastaligi-gibi-kuresel-bir-dayanisma-sinavi/1834305> adresinden indirilmiştir.
- Elliott, L. (2006). *Medieval Medicine and the Plague*. Canada: Craptree Publishing Company.

- Honigsbaum, M. (2009). *The Lancet*.
<https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140673609610539/fulltext>
adresinden alınmıştır
- İşman, A. (2008). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi
- Karataş, S. (2005). *Deneyim Eşitliğine Dayalı İnternet Temelli ve Yüz Yüze Öğrenme Sistemlerinin Öğrenci Başarı ve Deneyimi Açısından Karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi..
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kilbourne, E. (2003). Virological and Pathological Perspectives. H. Philips, & D. Killingray içinde, *The Spanish Influenza Pandemic of 1918-19* (s. 30-50). London: Routledge.
- Kılıç, O. (2020). *Tarihte Küresel Salgın Hastalıklar ve Toplum Hayatına Etkileri*. Ankara: TÜBA.
- Koçak, Z., & Harmancı, H. (2020). Covid 19 pandemi Sürecinde Ailede Ruh Sağlığı. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, 183-207.
- Nikiforuk, A. (2001). *Mahşerin Dördüncü Atlısı*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Nizam, F. (2004). Eğitim-Öğretimde Kitle İletişim Araçlarının Kullanım Olanakları ve Avantajları. *KATÜ Akademik Bilişim*, 1-21.
- Özarslan, M., Kubat, B., & Bay, Ö. (2007). Uzaktan Eğitim İçin Entegre Ofis Dersinin Web Tabanlı İçeriğinin Geliştirilmesi ve Üretilmesi. *Akademik Bilişim 07-IX Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* Kütahya: Beta Yayıncılık.
- Özdoğan, A. (2020). Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 4(5), 13-43.
- Öztürk, S. (2022). Covid -19 Salgının Türkiye'de İncelenmesi. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(5), 12-13.
- Pirenne, H. (2012). *Economic and Social History*. (U. Kocabaşoğlu, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Rajnik M, & Cuomo A. (2021). Features, Evaluation, and Treatment of Coronavirus (COVID-19). *StatPearls Publishing, Treasure Island (FL)*.

- Sayan, H. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *AJUT-E Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-122.
- Sidekli, S., Altıntaş, S., & Çetin Altıntaş, E. (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde İlkokullarda Uzaktan Eğitimin Geleceği. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 328-342.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Covid-19 Bilgilendirme Platformu. (2022, Mart Pazar). <https://covid19.saglik.gov.tr/>: [https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html#:~:text=Yeni%20Koronavir%C3%BCs%20Hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20\(COVID%2D19,2020'de%20tan%C4%B1mlanan%20bir%20vir%C3%BCst%C3%BCr.adresinden%20alınmıştır](https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html#:~:text=Yeni%20Koronavir%C3%BCs%20Hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20(COVID%2D19,2020'de%20tan%C4%B1mlanan%20bir%20vir%C3%BCst%C3%BCr.adresinden%20alınmıştır)
- Tapısız, Ö. L., & Altınbaş, Ş. K. (2020). Mikroorganizmalar mavi gezegende bizden çok önce vardı: Pandemiler tarihi. *Türk Kadın Sağlığı ve Neonatoloji Dergisi*, 3(5), 53-69
- Tunç, A., & Atıcı, F. Z. (2020). Dünyada ve Türkiye’de Pandemilerle Mücadele: Risk ve Kriz Yönetimi Bağlamında Bir Değerlendirme. *Troyacademy*, 5(2), 329-365.
- UNESCO. (2020). *Teacher Task Force calls to support 63 million teachers touched by the COVID-19 crisis*. unesco: <https://en.unesco.org/news/teacher-task-force-calls-support-63-million-teachers-touched-covid-19-crisis> adresinden alınmıştır
- WHO. (2020). *World Health Organization*. World Health Organization: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19> adresinden alınmıştır
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Ek-1 Görüşme Formu

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE OKUL MÜDÜRLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ **Examination of school principals' views on distance education during the Covid 19 pandemic period**

Değerli Okul Müdürü,

Bu form, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programında yürütmekte olduğum “Covid- 19 pandemi döneminde okul müdürlerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmam için veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu araştırmadan elde edilecek veriler ile okul müdürlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik karşılaştıkları sorunların incelenmesi ve önerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Sizlerden elde edilecek bilgiler araştırma dışında hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacak olup, kimlik bilgileriniz gizli kalacaktır.

Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Sinan UYAR
Sınıf Öğretmeni
Akdeniz Üni.Eğit.Bil.Enst.
EYD Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN
Yüksek Lisans Tez Danışmanı
Akdeniz Üni. Eğt.Bil.Enst.

Demografik Bilgiler

Cinsiyet

☐ Kadın ☐ Erkek

Yaş

.....

Yöneticilikteki kıdem (yıl olarak belirtiniz)

.....

Çalıştığınız okul türü

☐Okul öncesi ☐İlkokul ☐Ortaokul ☐Lise

Eğitim düzeyi

☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Görüşme Soruları

1. Okul yöneticilerinin pandemiye yükledikleri anlam nedir?
2. Okul yöneticileri pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecini
 - a) Okul yönetimi açısından
 - b) İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile iletişim açısından
 - c) Öğretmenler açısından

- d) Öğrenciler açısından
 - e) Veliler açısından nasıl değerlendirmektedir?
- 3) Okul yöneticileri pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları hakkında ne düşünmektedir?
- 4) Okul yöneticilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- 5) Okul yöneticilerine göre pandemi döneminin uzaktan eğitim açısından daha iyi yönetilebilmesi için
- a) Milli Eğitim Bakanlığının,
 - b) İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin,
 - c) Öğretmenlerin,
 - d) Öğrencilerin,
 - e) Velilerin neler yapması gerekmektedir?

Ek-2 Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.01.2021-17996

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 22.01.2021
TOPLANTI SAYISI : 02
KARAR SAYISI : 35

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN**'ın danışmanlığını, **Sinan UYAR**'ın araştırmacılığını üstlendiği, "*Covid-19 Pandemi Döneminde Okul Müdürlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurusu ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir. **(2021G012)**

Prof. Dr. Osman ERAVŞAR
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Osman ERAVŞAR

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Bahattin ÖZDEMİR

Üye
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Üye
Prof. Dr.
Mustafa ŞEKER

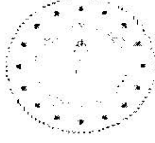
Üye
Prof. Dr.
Adnan DÖNMEZ

Üye
Prof. Dr.
Abdullah KARAÇAĞ

Üye
Prof. Dr.
Eyyup YARAŞ

Ek-3 Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.03.2021-50117

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-605.01-21840171
Konu : Anket Uygulaması

05.03.2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 17/02/2021 tarih ve 29360 sayılı yazınız.

Üniversiteniz SEĞitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Sinan UYAR'ın "Covid-19 Pandemi Döneminde Okul Müdürlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" adlı araştırmasını, İlimize bağlı 5 (beş) Merkez İlçedeki ilkokullarda ve Ortaokullarda uygulama isteği ile ilgili 17/02/2021 tarih ve 29360 sayılı yazısı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından incelenerek "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama 2020/2 Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 04/03/2021 tarihli ve 121759035 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

İlgili genelgenin 28. Maddesi gereğince, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (5 sayfa)
- 2-Dilekçe Örneği(1 sayfa)

Adres : Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Telefon No : 0 (242) 238 60 00
E-Posta: arge07@meh.gov.tr
Kcp Adresi : meh@hs01.kcp.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ehys>

Bilgi için: A ATICI

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: Faks:2422386111

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 4338-92a5-35fc-af47-86a2 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Tarihi :
Eğitim Durumu : Lisans
Lisans Öğrenimi : Balıkesir Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi
Bilimsel Faaliyetleri :
İş Deneyimi : 17 Yıl
Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : Doğanca ilkokulu, Beyrebucak İlkokulu, Macar İlkokulu,
Atatürk İlkokulu, İsmail Hakkı Kaya İlkokulu
İletişim :
E-Posta Adresi :
Tarih : 13.12.2022

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE OKUL MÜDÜRLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%5

BENZERLİK ENDEKSİ

%

İNTERNET KAYNAKLARI

%5

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

- 1 MUSLU, Leyla, ARDAHAN, Melek and GÜNBAYI, İlhan. "ARAŞTIRMA | RESEARCH Tip 2 Diabetes Mellituslu Hastaların Psikososyal Uyum Sürecine İlişkin Görüşleri: Fenomenolojik Bir Araştırma", Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2017. %1
Yayın
- 2 ÖZDEMİR, Murat. "Lise yöneticilerinin öğretmenlerin örgütsel muhalefet davranışlarına ilişkin görüşleri", İletişim Hizmetleri, 2011. %1
Yayın
- 3 ŞAHİN, Sevilay and ÇEPER ARIKAN, Bilsen. "İlköğretim kurumları standartları (İKS) etkililiği üzerine", Dicle Üniversitesi, 2013. <%1
Yayın
- 4 DEMİR, Ekrem. "Uzaktan eğitime genel bir bakış", Dumlupınar Üniversitesi, 2014. <%1
Yayın

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Sinan UYAR

16.12.2022